Agizo la Kibinafsi

Mhashamu*
Garland F. Byers, Jr., J.D., D.D.‡
Askofu kwa Mataifa, chini ya Agizo la Kitume

Kaisaria-Filipi, mahali ambapo Petro alimkiri Yesu kuwa ndiye Kristo, ambapo Bwana wetu aliwapa wanafunzi Wake funguo za Ufalme wa Mbinguni, na ambapo kwa mara ya kwanza aliwaita wanafunzi Wake wauchukue msalaba wao na kumfuata. Mathayo 16:13–24 (Neno).

Picha: American Colony Photo Department, kati ya mwaka 1898 na 1914. Library of Congress, G. Eric and Edith Matson Photograph Collection (kikoa cha umma).

"...Mtu yeyote akitaka kunifuata, ni lazima ajikane mwenyewe, auchukue msalaba wake kila siku, anifuate."

Luka 9:23 (Neno)

Ni desturi ya kawaida kwa makanisa na kwa maaskofu mmoja mmoja, pamoja na mashirika ya kidunia, kueleza kile ambacho ulimwengu wa kidunia hukiita "tamko la dhamira." Ninaamini kwamba desturi hii inaelimisha na pia ina manufaa. Hata hivyo, katika mazingira ya huduma ya Kanisa, ninaamini kwamba inafaa zaidi kuiita Tamko la Agizo la Kibinafsi. Kueneza Injili na kazi ya Ufalme wa Mbinguni ni tofauti sana na biashara inayotafuta faida, au hata na shirika lisilotafuta faida katika ulimwengu wa kidunia. Ingawa ndani ya Kanisa tunatumia baadhi ya desturi za kidunia kwa sababu ya urahisi, mambo mengine yanapaswa kutengwa, na kwa hiyo kuwa matakatifu.

Sasa nitaeleza kile ninachokiona kuwa wito wangu mwenyewe katika utumishi wa Bwana wetu Yesu Kristo.

Kabla ya kufanya hivyo, ninatamka waziwazi, kwa ujasiri, na bila kuomba radhi, kwamba ninamwamini Yesu Kristo, Mwana pekee wa Mungu Baba aliye mbinguni,[1] na Roho Mtakatifu, aliyetumwa kwetu na Yesu Kristo alipopaa kwenda mkono wa kuume wa Mungu.[2] Mimi ni mali ya Yesu. Yeye ndiye Bwana wa maisha yangu. Yeye ndiye Mwalimu wangu, na Yeye peke yake ndiye ninayemtumikia.[3] Ninamkataa Shetani na kazi zake zote,[4] nami ninampa Mungu Aliye Juu Sana utukufu na heshima na sifa kupitia Mwanawe, Bwana wetu Yesu Kristo.[5]

Tamko la Agizo la Kibinafsi

Kwa Kanisa, Mwili wa Kristo, lililo katika utawanyiko[6] kati ya falme kumi[7]:

1. Mimi ni askofu katika Urithi wa Kitume, niliyewekwa wakfu kwa kuwekewa mikono[8] katika mistari ya urithi iliyothibitishwa kwa maandishi na isiyokatika, askofu baada ya askofu,[9] hadi kwa mitume wanne kati ya wale kumi na wawili wa kwanza, hadi kwa Mtume Paulo, na hadi kwa mitume watano kati ya wale sabini waliotumwa binafsi na

Bwana na Mwokozi wetu Yesu Kristo,[10] na kila mstari wa urithi umewekwa wazi katika tovuti hii ili umma uukague.

2. Mbali na kushika Wadhifa wa Askofu katika Kanisa la Yesu Kristo,[11] nimeitwa na kutiwa mafuta kuwa mwandishi wa Ufalme wa Mbinguni, ambaye Yesu alimzungumzia katika Maandiko.[12] Nina wito maalum wa kuandika mafundisho kwa ajili ya waaminio wa Kikristo, badala ya kuchunga kanisa au kujihusisha na shughuli nyingine za huduma, ambazo upako wake wanao wengine.[13]

3. Katika kutimiza Wadhifa wa Askofu, ninatumia Mamlaka ya Funguo, kama mamlaka hayo yalivyotolewa na Bwana wetu kwa mitume Wake na kwa waandamizi wao.[14]

4. Ninafundisha mafundisho ya kweli, yaliyotolewa na Yesu Kristo, Bwana na Mwokozi wetu,[15] ambayo yametafsiriwa vibaya, yamepunguzwa nguvu, yamepotoshwa,[16] yamefanywa kitu cha usimonia,[17] na yamegeuzwa kuwa silaha ya kutumiwa kama kisingizio cha kuua, kuiba na kuangamiza katika vizazi vyote.[18]

5. Ninasahihisha mafundisho ya uongo popote yanapopatikana, wakati ufaao na wakati usiofaa,[19] na utii wangu ni kwa Yesu Kristo peke yake, Mfalme wa Wafalme.[20]

6. Ninawabainisha manabii wa uongo, mitume wa uongo na walimu wa uongo,[21] nami ninayakabili mafundisho yao ya uongo, nikiwakemea kwa ukali, ili wapate kuwa wazima katika imani.[22]

7. Kama askofu na mwandishi wa Ufalme, ninalitumia neno la Mungu kuangusha ngome za adui,[23] ambazo baadhi yake hujigeuza zionekane kama kazi za malaika wa nuru,[24] na kuwapotosha wengi.[25]

8. Ninalieneza neno la Mungu kwa mataifa yote, kama ilivyokusudiwa na amri ya wazi ya Bwana wetu Yesu.[26]

9. Situmikii dhehebu lolote wala sitetei lolote; ninalitumikia Kanisa moja la Yesu Kristo pamoja na mafundisho yaliyotolewa hapo mwanzo,[27] nikiyapokea mafundisho na mapokeo yale yanayopatana na Neno Lake,[28] na kuyakataa mafundisho yaliyotungwa na wanadamu kuwa ni mafundisho ya mashetani.[29]

10. Ninahimiza umoja wa Kikristo ndani ya Mwili wa Kristo na kuufanyia kazi,[30] ili tuweze kustahimili dhiki kuu ya kutisha itakayokuja[31] katika siku za falme kumi[32] na za utawala wa Mpinga Kristo.[33]

11. Siwahubirii Injili mpya, nikiyakumbuka kikamilifu maneno ya Paulo: "Lakini hata ikiwa sisi au malaika atokaye mbinguni akihubiri Injili nyingine tofauti na ile tuliyowahubiria sisi, basi mtu huyo alaaniwe milele! Kama vile tulivyokwisha kusema kabla, sasa nasema tena, ikiwa mtu yeyote atawahubiria Injili kinyume na ile mliyoipokea na alaaniwe milele!"[34]

12. Ninasema na mataifa kama askofu aliyewekwa wakfu kwa utumishi wa Kristo,[35] bila kujali mipaka ya kimadhehebu, kwa kuwa mipaka hiyo haikuwepo wakati wa Kristo,[36] na imewekwa kwa ajili ya uendeshaji wa Kanisa kwa utaratibu.[37] Kwa kuwa ninashika Wadhifa wa Askofu, na si mshiriki wa dhehebu lolote, ninarejea kwenye agizo la asili la Kristo, yaani, kuyahubiria mataifa Injili,[38] ili wote wafikie kuijua kweli, na ili kweli iwaweke huru.[39]

✠

Maelezo ya Mwisho

Maandiko yamenukuliwa kutoka Biblica® Toleo Wazi la Neno: Biblia Takatifu™ (Neno). Maneno ya Kristo, pamoja na alama zake za kunukuu, yamechapishwa kwa rangi nyekundu. ANF = Ante-Nicene Fathers; NPNF2 = Nicene and Post-Nicene Fathers, Second Series; Easton = B. S. Easton, The Apostolic Tradition of Hippolytus (1934).

1 Yohana 3:16 (Neno) "Kwa maana jinsi hii Mungu aliupenda ulimwengu hata akamtoa Mwanawe wa pekee, ili kila mtu amwaminiye asipotee, bali awe na uzima wa milele." Yohana 1:14 (Neno) "Neno alifanyika mwili, akakaa miongoni mwetu, nasi tukauona utukufu wake, utukufu kama wa Mwana pekee atokaye kwa Baba, amejaa neema na kweli." Yohana 1:18 (Neno) "Hakuna mtu yeyote aliyemwona Mungu wakati wowote, ila ni Mungu Mwana pekee, aliye kifuani mwa Baba ndiye ambaye amemdhihirisha." 1 Yohana 4:9 (Neno) "Hivi ndivyo Mungu alivyoonyesha pendo lake kwetu: Mungu alimtuma Mwanawe wa pekee ulimwenguni, ili tupate uzima kupitia kwake."

2 Yohana 16:7 (Neno) "Lakini nawaambia kweli, yafaa mimi niondoke, kwa kuwa nisipoondoka, huyo Msaidizi hatakuja kwenu, lakini nikienda nitamtuma kwenu." Yohana 14:26 (Neno) "Lakini huyo Msaidizi, yaani, huyo Roho Mtakatifu, ambaye Baba atamtuma kwenu kwa Jina langu, atawafundisha mambo yote na kuwakumbusha yote niliyowaambia." Yohana 15:26 (Neno) "Lakini atakapokuja huyo Msaidizi nitakayemtuma kwenu kutoka kwa Baba, yaani, huyo Roho wa kweli atokaye kwa Baba, yeye atanishuhudia mimi." Marko 16:19 (Neno) "Baada ya Bwana Yesu kusema nao, alichukuliwa juu mbinguni na kuketi mkono wa kuume wa Mungu." Matendo 1:9

(Neno) “Baada ya kusema mambo haya, walipokuwa wanatazama, akachukuliwa juu mbinguni mbele ya macho yao na wingu likampokea wasimwone tena.” Matendo 2:33 (Neno) “Basi ikiwa yeye ametukuzwa kwa mkono wa kuume wa Mungu, amepokea kutoka kwa Baba ahadi ya Roho Mtakatifu, naye amemimina kile mnachoona sasa na kusikia.” Waebrania 1:3 (Neno) “Mwana ni mng’ao wa utukufu wa Mungu na mfano halisi wa nafsi yake, akivihifadhi vitu vyote kwa neno lake lenye uweza. Akiisha kufanya utakaso kwa ajili ya dhambi, aliketi mkono wa kuume wa Aliye Mkuu huko mbinguni.”

3 Mathayo 4:10 (Neno) “...Mwabudu Bwana Mungu wako, na umtumikie yeye peke yake.” Yohana 13:13 (Neno) “Ninyi mnaniita mimi ‘Mwalimu’ na ‘Bwana,’ hii ni sawa, maana ndivyo nilivyo.” Mathayo 6:24 (Neno) “Hakuna mtu awezaye kuwatumikia mabwana wawili. Kwa kuwa atamchukia huyu na kumpenda yule mwingine, au atashikamana sana na huyu na kumdharau yule mwingine. Hamwezi kumtumikia Mungu pamoja na Mali.” Warumi 14:8 (Neno) “Kama tunaishi, tunaishi kwa Bwana, nasi pia tukifa tunakufa kwa Bwana. Kwa hiyo basi, kama tukiishi au kama tukifa, sisi ni mali ya Bwana.” 1 Wakorintho 6:19–20 (Neno) “Je, hamjui ya kwamba miili yenu ni hekalu la Roho Mtakatifu akaaye ndani yenu, ambaye mmepewa na Mungu? Ninyi si mali yenu wenyewe, kwa maana mmenunuliwa kwa gharama. Kwa hiyo mtukuzeni Mungu katika miili yenu.” *Kifodini cha Polikarpo* 9 (ANF 1): “Miaka themanini na sita nimemtumikia, na hajawahi kunitendea dhara lolote: basi nitawezaje kumkufuru Mfalme wangu na Mwokozi wangu?” (imetafsiriwa kutoka matini ya Kiingereza ya ANF 1)

4 1 Yohana 3:8 (Neno) “...Kwa kusudi hili Mwana wa Mungu alidhihirishwa, ili aziangamize kazi za ibilisi.” Yakobo 4:7 (Neno) “Basi mtiini Mungu. Mpingeni ibilisi, naye atawakimbia.” Waefeso 6:11 (Neno) “Vaeni silaha zote za Mungu ili kwamba mweze kuzipinga hila za ibilisi.” Hipolito, *Mapokeo ya Kitume* 21 (Easton): “Ninakukataa wewe, Shetani, na watumishi wako wote na kazi zako zote.” (imetafsiriwa kutoka matini ya Kiingereza ya Easton) Tertuliano, *De Spectaculis* 4 (ANF 3): “tunashuhudia hadharani kwamba tumemkataa ibilisi, fahari yake, na malaika zake.” (imetafsiriwa kutoka matini ya Kiingereza ya ANF 3) Sirili wa Yerusalemu, *Mhadhara wa Katekesi* 19 (wa Kimistagojia 1), 4–8 (NPNF2 7): “...unaagizwa kusema, mkono wako ukiwa umenyooshwa kumwelekea kana kwamba yupo, ‘Ninakukataa wewe, Shetani.’ ... Kisha katika sentensi ya pili unafundishwa kusema, ‘na kazi zako zote.’” (imetafsiriwa kutoka matini ya Kiingereza ya NPNF2 7)

5 Ufunuo 5:13 (Neno) “...Sifa na heshima na utukufu na uweza ni vyake yeye aketiye juu ya hicho kiti cha enzi na kwa Mwana-Kondoo, milele na milele!” 1 Timotheo 1:17 (Neno) “Basi Mfalme wa milele, asiye na mwisho, asiyeonekana, aliye Mungu pekee, apewe heshima na utukufu milele na milele. Amen.” Yuda 25 (Neno) “kwake yeye Mungu pekee Mwokozi wetu, kwa Yesu Kristo Bwana wetu, utukufu, ukuu, uweza na mamlaka ni vyake tangu milele, sasa na hata milele! Amen.” Warumi 16:27 (Neno) “Mungu aliye pekee, mwenye hekima, ambaye kwa njia ya Yesu Kristo utukufu ni wake milele na milele! Amen.” “Mungu Aliye Juu Sana”: Mwanzo 14:18–20 (Neno) “Ndipo Melkizedeki mfalme wa Salemu alipoleta mkate na divai. Alikuwa kuhani wa Mungu Aliye Juu Sana. Naye akambariki Abramu, akisema, “Abarikiwe Abramu na Mungu Aliye Juu Sana, Muumba wa mbingu na nchi. Abarikiwe Mungu Aliye Juu Sana, ambaye amewaweka adui zako mkononi mwako.” Ndipo Abramu akampa Melkizedeki sehemu ya kumi ya kila kitu.” Marko 5:7 (Neno) “Akapiga kelele kwa nguvu akisema, “Una nini nami, Yesu, Mwana wa Mungu Aliye Juu Sana? Ninakusihi kwa jina la Mungu, usinitese!”” Luka 8:28 (Neno) “Alipomwona Yesu, alipiga kelele, akajitupa chini mbele yake na kusema kwa sauti kuu, “Una nini nami, Yesu, Mwana wa Mungu Aliye Juu Sana? Nakuomba, usinitese!”” Matendo 16:17 (Neno) “Huyu msichana alikuwa

akimfuata Paulo na sisi akipiga kelele, “Watu hawa ni watumishi wa Mungu Aliye Juu Sana, wao wanawatangazieni njia ya wokovu.””

6 Yakobo 1:1 (Neno) “...Kwa makabila kumi na mawili yaliyotawanyika ulimwenguni: Salamu.” 1 Petro 1:1 (Neno) “...wageni katika ulimwengu, waliotawanyika kote katika Ponto, Galatia, Kapadokia, Asia na Bithinia...” Yohana 11:52 (Neno) “...kwa ajili ya watoto wa Mungu waliotawanyika, ili kuwaleta pamoja na kuwafanya wawe wamoja.” Yohana 10:16 (Neno) “Ninao kondoo wengine ambao si wa zizi hili, inanipasa kuwaleta, nao wataisikia sauti yangu, hivyo patakuwa na kundi moja na mchungaji mmoja.” Matendo 8:4 (Neno) “Kwa hiyo wale waliotawanyika wakalihubiri neno la Mungu kila mahali walipokwenda.”

7 Danieli 2:41–44 (Neno) “Kama vile ulivyoona kuwa kwa sehemu nyayo na vidole vilikuwa vya udongo wa mfinyanzi uliochomwa na kwa sehemu nyingine chuma, hivyo huu utakuwa ufalme uliogawanyika; hata hivyo utakuwa na sehemu zenye nguvu za chuma ndani yake, kama vile ulivyoona chuma imechanganywa na udongo wa mfinyanzi. Kama vile vidole vyake vya miguu vilikuwa kwa sehemu chuma na sehemu udongo wa mfinyanzi, hivyo ufalme huo kwa sehemu utakuwa na nguvu na kwa sehemu udhaifu. Kama vile ulivyoona chuma kikiwa kimechanganyikana na udongo wa mfinyanzi uliochomwa, ndivyo watu watakavyokuwa mchanganyiko, wala hawatabaki wameungana tena, kama vile chuma kisivyoweza kuchanganyikana na udongo wa mfinyanzi. “Katika siku za wafalme hao, Mungu wa mbinguni atauweka ufalme ambao kamwe hautaangamizwa, wala hautaachiwa taifa jingine. Utaziponda zile falme zote na kuzikomesha, bali wenyewe utadumu milele.” Danieli 7:7 (Neno) “Baada ya huyo, katika maono yangu usiku nilitazama, na mbele yangu kulikuwa na mnyama wa nne, mwenye kutisha na kuogofya, tena mwenye nguvu nyingi. Alikuwa na meno makubwa ya chuma; akapondaponda na kuangamiza wahanga wake, na kukanyaga chini ya nyayo zake chochote kilichosalia. Alikuwa tofauti na wanyama wote waliotangulia, naye alikuwa na pembe kumi.” Danieli 7:20 (Neno) “Pia mimi nilitaka kujua kuhusu zile pembe kumi juu ya kichwa chake, na pia kuhusu ile pembe nyingine iliyojitokeza, ambayo mbele yake zile tatu za mwanzoni zilianguka, ile pembe ambayo ilionekana kuvutia macho zaidi kuliko zile nyingine, na ambayo ilikuwa na macho na kinywa kilichonena kwa majivuno.” Danieli 7:24 (Neno) “Zile pembe kumi ni wafalme kumi watakaotokana na ufalme huu...” Ufunuo 12:3 (Neno) “Kisha ishara nyingine ikaonekana mbinguni: Likaonekana joka kubwa jekundu lenye vichwa saba na pembe kumi na taji saba katika vichwa vyake.” Ufunuo 13:1 (Neno) “Yule joka akajikita katika mchanga ulioko ufuoni mwa bahari. Nami nikamwona mnyama akitoka ndani ya bahari. Mnyama huyo alikuwa na pembe kumi na vichwa saba, akiwa na taji kumi kwenye hizo pembe zake, na juu ya kila kichwa kulikuwa na jina la kukufuru.” Ufunuo 17:3 (Neno) “Kisha yule malaika akanichukua katika Roho akanipeleka jangwani. Huko nikamwona mwanamke mmoja ameketi juu ya mnyama mwekundu aliyejaa majina ya kumkufuru Mungu mwili mzima. Mnyama huyo alikuwa na vichwa saba na pembe kumi.” Ufunuo 17:7 (Neno) “Ndipo yule malaika akaniambia, “Kwa nini unastaajabu? Nitakufafanulia siri ya huyo mwanamke na huyo mnyama aliyempanda, mwenye vichwa saba na pembe kumi.” Ufunuo 17:12 (Neno) “Zile pembe kumi ulizoziona ni wafalme kumi ambao bado hawajapokea ufalme, lakini watapokea mamlaka kuwa wafalme kwa saa moja pamoja na yule mnyama.” Ufunuo 17:13 (Neno) “Hawa wana nia moja, nao watamwachia yule mnyama nguvu zao na mamlaka yao.” Ufunuo 17:16–17 (Neno) “Zile pembe kumi ulizoziona, pamoja na huyo mnyama, watamchukia huyo kahaba, watamfilisi na kumwacha uchi, watamla nyama yake na kumteketeza kwa moto. Kwa maana Mungu ameweka mioyoni mwao kutimiza kusudi lake kwa kukubali kumpa yule mnyama mamlaka yao ya utawala mpaka

maneno ya Mungu yatakapotimia." Ireneo, *Dhidi ya Uzushi* V.26.1 (ANF 1): "wafalme kumi watakaoinuka wakati huo, ambao kati yao dola inayotawala sasa [dunia] itagawanywa." (imetafsiriwa kutoka matini ya Kiingereza ya ANF 1) Hipolito, *Risala juu ya Kristo na Mpinga Kristo* 25, 27–28 (ANF 5): "pembe kumi za mnyama wa nne zimegawanywa juu ya falme kumi." (imetafsiriwa kutoka matini ya Kiingereza ya ANF 5) Laktansio, *Mafundisho ya Kimungu* VII.16 (ANF 7): "mpaka wafalme kumi watakapoinuka wakati mmoja, watakaougawanya ulimwengu, si ili kuutawala, bali ili kuuangamiza." (imetafsiriwa kutoka matini ya Kiingereza ya ANF 7) *Waraka wa Barnaba* 4 (ANF 1): "Falme kumi zitatawala juu ya dunia, na baada yao mfalme mdogo atainuka, atakayewatiisha watatu wa wafalme kwa pigo moja." (imetafsiriwa kutoka matini ya Kiingereza ya ANF 1)

8 1 Timotheo 4:14 (Neno) "Usiache kutumia kipawa kilicho ndani yako, ambacho ulipewa kwa neno la unabii wakati wazee walikuwekea mikono." 2 Timotheo 1:6 (Neno) "Kwa sababu hii nakukumbusha uchochee ile karama ya Mungu, iliyowekwa ndani yako nilipokuwekea mikono yangu." 1 Timotheo 5:22 (Neno) "Usiwe na haraka kumwekea mtu mikono wala usishiriki dhambi za watu wengine. Jilinde nafsi yako uwe safi." Matendo 6:6 (Neno) "Wakawaleta watu hawa mbele ya mitume, nao wakawaombea na kuwawekea mikono juu yao." Matendo 13:3 (Neno) "Ndipo baada ya kufunga na kuomba, wakawawekea mikono yao na wakawatuma waende zao." Matendo 14:23 (Neno) "Nao baada ya kuwateua wazee katika kila kanisa, kwa kufunga na kuomba wakawakabidhi kwa Bwana waliyemwamini." Tito 1:5 (Neno) "...kuwaweka wazee wa kanisa katika kila mji, kama nilivyokuagiza..." Hipolito, *Mapokeo ya Kitume* 2 (Easton): "maaskofu wataweka mikono yao juu yake, na baraza la wazee litasimama karibu kimya." (imetafsiriwa kutoka matini ya Kiingereza ya Easton)

9 1 Klementi 42 (ANF 1): "waliwaweka malimbuko [ya kazi zao], wakiisha kuwapima kwanza kwa Roho, wawe maaskofu na mashemasi wa wale ambao wangeamini baadaye." (imetafsiriwa kutoka matini ya Kiingereza ya ANF 1) 1 Klementi 44: "waliwaweka wale [wahudumu] waliokwisha kutajwa, na baadaye wakatoa maagizo kwamba hao watakapolala usingizi, watu wengine waliothibitishwa wawaandamie katika huduma yao." (imetafsiriwa kutoka matini ya Kiingereza ya ANF 1) Ireneo, *Dhidi ya Uzushi* III.3.1 (ANF 1): "tunaweza kuwahesabu wale waliowekwa na mitume kuwa maaskofu katika Makanisa, na [kuonyesha] urithi wa watu hao hadi nyakati zetu wenyewe." (imetafsiriwa kutoka matini ya Kiingereza ya ANF 1) III.3.3: "Basi mitume wenye heri, wakiisha kulianzisha na kulijenga Kanisa, walikabidhi mikononi mwa Lino wadhifa wa uaskofu." (imetafsiriwa kutoka matini ya Kiingereza ya ANF 1) Tertuliano, *Pingamizi dhidi ya Wazushi* 32 (ANF 3): "na wakunjue orodha ya maaskofu wao, inayoshuka kwa urithi unaostahili tangu mwanzo." (imetafsiriwa kutoka matini ya Kiingereza ya ANF 3) Eusebio, *Historia ya Kanisa* III.4 (Lino) (NPNF2 1): "...Lino, ambaye anamtaja katika Waraka wa Pili kwa Timotheo kuwa mwenzake huko Roma, alikuwa mwandamizi wa Petro katika uaskofu wa kanisa la huko, kama ilivyokwisha kuonyeshwa." (imetafsiriwa kutoka matini ya Kiingereza ya NPNF2 1) III.22 (Evodio): "Wakati huo Ignatio alijulikana kuwa askofu wa pili wa Antiokia, Evodio akiwa ndiye wa kwanza." (imetafsiriwa kutoka matini ya Kiingereza ya NPNF2 1) III.36 (Ignatio): "...Ignatio, aliyechaguliwa kuwa askofu wa Antiokia, wa pili katika urithi baada ya Petro, ambaye sifa yake bado inaadhimishwa na watu wengi sana." (imetafsiriwa kutoka matini ya Kiingereza ya NPNF2 1) Sipriano, *Waraka* 26.1 (ANF 5; Oxford 33): "Kanisa limejengwa juu ya maaskofu, na kila tendo la Kanisa huongozwa na hao hao viongozi." (imetafsiriwa kutoka matini ya Kiingereza ya ANF 5)

10 Mathayo 10:1–4 (Neno) "Ndipo Yesu akawaita wanafunzi wake kumi na wawili, naye akawapa mamlaka juu ya pepo wachafu, ili waweze kuwatoa na kuponya kila ugonjwa na maradhi ya kila aina. Haya ndiyo majina ya hao

mitume kumi na wawili: wa kwanza, Simoni aitwaye Petro, na Andrea nduguye; Yakobo mwana wa Zebedayo, na Yohana nduguye; Filipo, na Bartholomayo; Tomaso, na Mathayo mtoza ushuru; Yakobo mwana wa Alfayo, na Thadayo; Simoni Mkananayo, na Yuda Iskariote aliyemsaliti Yesu." Luka 6:13 (Neno) "Kulipopambazuka, akawaita wanafunzi wake, naye akachagua kumi na wawili, ambao pia aliwaita mitume:" (Wale Kumi na Wawili). Wagalatia 1:1 (Neno) "Paulo mtume: si mtume wa wanadamu wala aliyetumwa na mwanadamu, bali na Yesu Kristo na Mungu Baba aliyemfufua Yesu kutoka kwa wafu;" Matendo 9:15 (Neno) "Lakini Bwana akamwambia Anania, "Nenda! Mtu huyu ni chombo changu kiteule nilichokichagua, apate kulichukua Jina langu kwa watu wa Mataifa na wafalme wao na mbele ya watu wa Israeli." Wagalatia 2:9 (Neno) "Basi, Yakobo, Kefa na Yohana, walioonekana kama nguzo za kanisa, walitupa mkono wa shirika, mimi na Barnaba walipotambua ile neema niliyopewa. Wakakubali kwamba sisi twende kwa watu wa Mataifa na wao waende kwa Wayahudi." (Paulo). Luka 10:1 (Neno) "Baada ya hayo, Bwana akawachagua wengine sabini na wawili, akawatuma wawili wawili katika kila mji na kila sehemu aliyokusudia kwenda baadaye." Luka 10:16 (Neno) "Yeye awasikilizaye ninyi anisikiliza mimi; naye awakataaye ninyi amenikataa mimi. Lakini yeye anikataaye mimi amkataa yeye aliyenituma." Eusebio, *Historia ya Kanisa* I.12 (NPNF2 1), kuhusu Wale Sabini: "Wanasema kwamba Thadayo naye alikuwa mmoja wao..." (imetafsiriwa kutoka matini ya Kiingereza ya NPNF2 1)

11 1 Timotheo 3:1 (Neno) "Hili ni neno la kuaminiwa, kwamba mtu akitamani kazi ya uangalizi, atamani kazi nzuri." 1 Timotheo 3:2–7 (Neno) "Basi, imempasa mwangalizi awe mtu asiye na lawama, mume wa mke mmoja, mwenye kiasi, anayejitawala, anayeheshimika, mkarimu, ajuaye kufundisha, asiwe mlevi, wala mkali bali awe mpole, asiwe mgomvi wala mpenda fedha. Lazima aweze kuisimamia nyumba yake mwenyewe vizuri na kuhakikisha kwamba watoto wake wanamtii na kuwa na heshima kwa kila njia. (Kwa maana kama mtu hajui jinsi ya kusimamia nyumba yake mwenyewe, atawezaje kuliangalia kanisa la Mungu?) Asiwe mtu aliyeokoka karibuni asije akajivuna na kuangukia kwenye hukumu ile ile ya ibilisi. Inampasa pia awe na sifa njema kwa watu walio nje, ili asije akalaumiwa na kuanguka kwenye mtego wa ibilisi." Tito 1:7–9 (Neno) "Kwa kuwa mwangalizi, kama wakili wa Mungu, imempasa kuwa mtu asiye na lawama, asiwe mwenye majivuno au mwepesi wa hasira, wala mlevi, wala asiwe mtu mwenye tamaa ya mapato yasiyo ya halali. Bali awe mkarimu, anayependa mema, mwenye kiasi, mwenye haki, mwadilifu, mnyofu, mtakatifu na mwenye kuitawala nafsi yake. Inampasa alishike kwa uthabiti lile neno la imani kama lilivyofundishwa, kusudi aweze kuwaonya wengine kwa mafundisho manyofu na kuwakanusha wale wanaopingana nayo." Matendo 20:28 (Neno) "Jilindeni nafsi zenu na mlilinde lile kundi lote ambalo Roho Mtakatifu amewaweka ninyi kuwa waangalizi wake. Lichungeni kanisa lake Mungu alilolinunua kwa damu yake mwenyewe." Wafilipi 1:1 (Neno) "Waraka wa Paulo na Timotheo, watumishi wa Kristo Yesu: Kwa watakatifu wote katika Kristo Yesu walioko Filipi, pamoja na waangalizi na mashemasi:" 1 Petro 5:1–4 (Neno) "Kwa wazee waliomo miongoni mwenu, nawasihi mimi nikiwa mzee mwenzenu, shahidi wa mateso ya Kristo, na mshiriki katika utukufu utakaofunuliwa: lichungeni kundi la Mungu mlilokabidhiwa, mkitumika kama waangalizi, si kwa kulazimishwa bali kwa hiari, kama Mungu anavyowataka mwe; si kwa tamaa ya fedha, bali mlio na bidii katika kutumika. Msijifanye mabwana juu ya wale walio chini ya uangalizi wenu, bali kuweni vielelezo kwa hilo kundi. Naye Mchungaji Mkuu atakapodhihirishwa, mtapokea taji ya utukufu isiyoharibika." Ignatio, *Kwa Waefeso* 6 (ANF 1): "imetupasa kumtazama askofu kama vile tungemtazama Bwana Mwenyewe." (imetafsiriwa kutoka matini ya Kiingereza ya ANF 1) *Kwa Wamagnesia* 6: "askofu wenu anaongoza mahali pa Mungu, na wazee wenu mahali pa baraza la mitume." (imetafsiriwa kutoka matini ya Kiingereza ya ANF 1) *Kwa Watralia* 3: "Vivyo

hivyo, wote na wawaheshimu mashemasi kama walioteuliwa na Yesu Kristo, na askofu kama Yesu Kristo, aliye Mwana wa Baba, na wazee kama baraza kuu la Mungu, na kusanyiko la mitume. Pasipo hao, hakuna Kanisa." (imetafsiriwa kutoka matini ya Kiingereza ya ANF 1) *Kwa Wasmirna* 8: "Popote atakapotokea askofu, hapo na umati [wa watu] uwepo pia; kama vile popote alipo Yesu Kristo, hapo lipo Kanisa Katoliki." (imetafsiriwa kutoka matini ya Kiingereza ya ANF 1)

12 Mathayo 13:52 (Neno) "Akawaambia, "Basi kila mwalimu wa sheria aliyefundishwa elimu ya Ufalme wa Mbinguni ni kama mwenye nyumba anayetoa kutoka ghala yake mali mpya na mali ya zamani."" Mathayo 23:34 (Neno) "Kwa sababu hii, tazameni, natuma kwenu manabii na wenye hekima na walimu..." Ezra 7:6 (Neno) "Huyu Ezra alipanda kutoka Babeli. Alikuwa mwalimu mwenye ujuzi mzuri katika sheria ya Mose, ambayo Bwana, Mungu wa Israeli, alikuwa ametoa. Mfalme alikuwa amempa Ezra kila kitu alichoomba, kwa maana Bwana Mungu wake alikuwa pamoja naye." Ezra 7:10 (Neno) "Kwa maana Ezra alikuwa amejitoa kwa moyo wote kujifunza na kushika sheria ya Bwana na kuwafundisha watu wa Israeli amri na sheria zake." Habakuki 2:2 (Neno) "Kisha Bwana akajibu: "Andika ufunuo huu, na ukaufanye wazi juu ya vibao, ili mpiga mbiu akimbie nao." Yeremia 30:2 (Neno) "Hili ndilo asemalo Bwana, Mungu wa Israeli: 'Andika katika kitabu maneno yote niliyonena na wewe." Ufunuo 1:11 (Neno) "ikisema, "Andika kwenye kitabu haya yote unayoyaona, kisha uyapeleke kwa makanisa saba, yaani: Efeso, Smirna, Pergamo, Thiatira, Sardi, Filadelfia na Laodikia."" Ufunuo 1:19 (Neno) "Basi andika mambo uliyoyaona, yaliyopo na yale yatakayotukia baada ya haya."

13 Waefeso 4:11 (Neno) "Ndiye aliweka wengine kuwa mitume, wengine kuwa manabii, wengine kuwa wainjilisti, wengine kuwa wachungaji na walimu," Warumi 12:4–8 (Neno) "Kama vile katika mwili mmoja tulivyo na viungo vingi, navyo viungo vyote havina kazi moja, vivyo hivyo na sisi tulio wengi, tu mwili mmoja katika Kristo, nasi kila mmoja ni kiungo cha mwenzake. Tuna karama zilizotofautiana kila mmoja kutokana na neema tuliyopewa. Kama ni unabii na tutoe unabii kwa kadiri ya imani. Kama ni kuhudumu na tuhudumu, mwenye kufundisha na afundishe, kama ni kutia moyo na atie moyo, kama ni kuchangia kwa ajili ya mahitaji ya wengine na atoe kwa ukarimu, kama ni uongozi na aongoze kwa bidii, kama ni kuhurumia wengine na afanye hivyo kwa furaha." 1 Wakorintho 12:4–11 (Neno) "Kuna aina mbalimbali za karama, lakini Roho ni yule yule. Kuna huduma za aina mbalimbali, lakini Bwana ni yule yule. Kisha kuna tofauti za kutenda kazi, lakini ni Mungu yule yule atendaye kazi zote kwa watu wote. Basi kila mmoja hupewa ufunuo wa Roho kwa faida ya wote. Maana mtu mmoja kwa Roho hupewa neno la hekima na mwingine neno la maarifa kwa Roho huyo huyo. Mtu mwingine imani kwa huyo Roho na mwingine karama za kuponya kwa huyo Roho mmoja. Kwa mwingine matendo ya miujiza, kwa mwingine unabii kwa mwingine kupambanua roho, kwa mwingine aina mbalimbali za lugha, na kwa mwingine bado, tafsiri za lugha. Haya yote hufanywa na huyo huyo Roho mmoja, Roho naye humgawia kila mtu, kama apendavyo." 1 Wakorintho 12:28–29 (Neno) "Mungu ameweka katika kanisa, kwanza mitume, pili manabii, tatu walimu, kisha watenda miujiza, pia karama za kuponya, karama za kusaidiana, karama za uongozi, aina mbalimbali za lugha. Je, wote ni mitume? Je, wote ni manabii? Je, wote ni walimu? Je, wote wanatenda miujiza?" 1 Wakorintho 7:7 (Neno) "Laiti watu wangekuwa kama mimi nilivyo. Lakini kila mtu amepewa kipawa chake kutoka kwa Mungu, mmoja ana kipawa cha namna hii na mwingine ana cha namna ile." 1 Petro 4:10–11 (Neno) "Kila mmoja na atumie kipawa chochote alichopewa kuwahudumia wengine, kama mawakili waaminifu wa neema mbalimbali za Mungu. Yeyote asemaye hana budi kusema kama mtu asemaye maneno ya Mungu mwenyewe.

Yeyote ahudumuye hana budi kuhudumu kwa nguvu zile anazopewa na Mungu, ili Mungu apate kutukuzwa katika mambo yote kwa njia ya Yesu Kristo. Utukufu na uweza una yeye milele na milele. Amen." 1 Klementi 41 (ANF 1): "Ndugu, kila mmoja wenu na amshukuru Mungu katika daraja lake mwenyewe ... bila kuvuka kanuni ya huduma aliyowekewa." (imetafsiriwa kutoka matini ya Kiingereza ya ANF 1) *Didake* 15.1 (ANF 7): "Basi, jiwekeeni maaskofu na mashemasi wanaomstahili Bwana, watu wapole, wasiopenda fedha, wakweli na waliothibitishwa; kwa maana wao pia huwahudumia ninyi huduma ya manabii na walimu." (imetafsiriwa kutoka matini ya Kiingereza ya ANF 7)

14 Mathayo 16:18–19 (Neno) "...Nitakupa funguo za Ufalme wa mbinguni, na lolote utakalolifunga duniani litakuwa limefungwa Mbinguni, nalo lolote utakalofungua duniani litakuwa limefunguliwa mbinguni." Mathayo 18:18 (Neno) "Amin, nawaambia, lolote mtakalolifunga duniani litakuwa limefungwa mbinguni, na lolote mtakalolifungua duniani litakuwa limefunguliwa mbinguni." Yohana 20:21–23 (Neno) "Yesu akawaambia tena, "Amani iwe nanyi! Kama vile Baba alivyonituma mimi, mimi nami nawatuma ninyi." Naye alipokwisha kusema haya, akawavuvia, akawaambia, "Pokeeni Roho Mtakatifu. Mkimwondolea mtu yeyote dhambi zake, zitaondolewa, na yeyote msiyemwondolea dhambi zake, hazitaondolewa."" Isaya 22:22 (Neno) "Nitaweka mabegani mwake ufunguo wa nyumba ya Daudi. Kile afunguacho hakuna awezaye kufunga, na kile afungacho hakuna awezaye kufungua." Ufunuo 1:18 (Neno) "Mimi ni Yeye Aliye Hai, niliyekuwa nimekufa, na tazama, ni hai milele na milele! Nami ninazo funguo za mauti na kuzimu." Ufunuo 3:7 (Neno) "Kwa malaika wa kanisa lililoko Filadelfia andika: "Haya ndiyo maneno yake yeye aliye mtakatifu na wa kweli, yeye aliye na ufunguo wa Daudi. Anachokifungua hakuna awezaye kukifunga, wala anachokifunga hakuna awezaye kukifungua." Waandamizi: Matendo 1:20–26 (Neno) "Kama vile ilivyoandikwa katika kitabu cha Zaburi, " 'Mahali pake na pawe ukiwa, wala asiwepo yeyote atakayeishi humo,' na, " 'Mtu mwingine aichukue nafasi yake ya uongozi.' Kwa hiyo inatubidi tumchague mtu mwingine miongoni mwa wale ambao wamekuwa pamoja nasi wakati wote Bwana Yesu alipoingia na kutoka katikati yenu, kuanzia ubatizo wa Yohana mpaka siku aliyochukuliwa kutoka kwetu kwenda Mbinguni. Kwa kuwa mmoja wao inabidi awe shahidi pamoja nasi wa ufufuo wake." Wakapendekeza majina ya watu wawili: Yosefu, aitwaye Barsaba (ambaye pia alijulikana kama Yusto) na Mathiya. Kisha wakaomba, wakasema, "Bwana, wewe waujua moyo wa kila mtu. Tuonyeshe ni yupi kati ya hawa wawili uliyemchagua ili achukue nafasi ya huduma ya utume ambayo Yuda aliiacha ili aende mahali pake mwenyewe." Kisha wakawapigia kura, nayo kura ikamwangukia Mathiya, naye akaongezwa kwenye wale mitume kumi na mmoja." 2 Timotheo 2:2 (Neno) "Nayo mambo yale uliyonisikia nikiyasema mbele ya mashahidi wengi, uwakabidhi watu waaminifu watakaoweza kuwafundisha watu wengine vilevile." Tito 1:5 (Neno) "Sababu ya mimi kukuacha huko Krete ni ili uweke utaratibu mambo yale yaliyosalia na kuwaweka wazee wa kanisa katika kila mji, kama nilivyokuagiza." Origene, *Ufafanuzi wa Injili ya Mathayo* XII.10–11, 14 (ANF 9): "Je, funguo za Ufalme wa Mbinguni zimetolewa na Bwana kwa Petro peke yake, na hakuna mwingine kati ya wenye heri atakayezipokea?" (imetafsiriwa kutoka matini ya Kiingereza ya ANF 9) na "na tuone ni kwa maana gani inasemwa kwa Petro, na kwa kila Petro, 'Nitakupa funguo za Ufalme wa Mbinguni.'" (imetafsiriwa kutoka matini ya Kiingereza ya ANF 9) Sipriano, *Juu ya Umoja wa Kanisa* 4–5 (ANF 5): "kwa mitume wote, baada ya ufufuo Wake, Yeye huwapa mamlaka sawa" (imetafsiriwa kutoka matini ya Kiingereza ya ANF 5); "Uaskofu ni mmoja, na kila sehemu yake hushikwa na kila mmoja kwa ajili ya ule mzima." (imetafsiriwa kutoka matini ya Kiingereza ya ANF 5)

15 Yohana 7:16 (Neno) “Ndipo Yesu akawajibu, “Mafundisho yangu si yangu mwenyewe, bali yanatoka kwake yeye aliyenituma.” Yohana 12:49–50 (Neno) “Kwa maana sisemi kwa ajili yangu mwenyewe, bali Baba aliyenituma aliniamuru ni nini cha kusema na jinsi ya kukisema. Nami ninajua amri zake huongoza hadi kwenye uzima wa milele. Hivyo lolote nisemalo, ndilo lile Baba aliloniambia niseme.” Yohana 14:24 (Neno) “Mtu yeyote asiyenipenda hayashiki maneno yangu na maneno niliyowapa si yangu bali ni ya Baba aliyenituma.” Yohana 17:8 (Neno) “kwa kuwa maneno yale ulionipa nimewapa wao, nao wameyapokea na kujua kwamba kweli nimetoka kwako, nao wameamini kuwa wewe ulinituma.” Mathayo 28:20 (Neno) “nanyi wafundisheni kuyashika mambo yote niliyowaamuru ninyi. Hakika mimi niko pamoja nanyi siku zote, hadi mwisho wa nyakati.” Yuda 3 (Neno) “...mwitetee imani iliyokabidhiwa watakatifu kwa nafasi moja itoshayo.” 2 Timotheo 1:13 (Neno) “Shika kwa uthabiti kielelezo cha mafundisho yenye uzima yale uliyoyasikia kwangu, pamoja na imani na upendo katika Kristo Yesu.” Waebrania 2:3 (Neno) “je, sisi tutapaje kupona kama tusipojali wokovu mkuu namna hii? Wokovu huu, ambao mwanzo ulitangazwa na Bwana, ulithibitishwa kwetu na wale waliomsikia.”

16 2 Wakorintho 2:17 (Neno) “Tofauti na watu wengine wengi, sisi hatufanyi biashara na Neno la Mungu...” 2 Wakorintho 4:2 (Neno) “Tumekataa mambo ya siri na ya aibu, wala hatufuati njia za udanganyifu, tukichanganya Neno la Mungu na uongo. Kinyume cha hayo, tunadhihirisha kweli waziwazi na kujitambulisha wenyewe kwenye dhamiri ya kila mtu mbele za Mungu.” 2 Petro 3:16 (Neno) “Huandika vivyo hivyo katika nyaraka zake zote, akizungumzia ndani yake mambo haya. Katika nyaraka zake kuna mambo mengine ambayo ni vigumu kuyaelewa, ambayo watu wajinga na wasio thabiti huyapotosha kwa maangamizi yao wenyewe, kama wapotoshavyo pia Maandiko mengine.” Yeremia 8:8 (Neno) “ ‘Mwawezaje kusema, “Sisi tuna busara kwa sababu tunayo sheria ya Bwana,” wakati ambapo kwa hakika kalamu ya uongo ya waandishi imeandika kwa udanganyifu?” Wagalatia 1:7 (Neno) “ambayo kwa kweli si Injili kamwe, ila kwa dhahiri kuna watu wanaowachanganya na wanaotaka kuipotosha Injili ya Kristo.” Kumbukumbu 4:2 (Neno) “Usiongeze wala usipunguze chochote ninachowaamuru ninyi, ila myashike maagizo ya Bwana Mungu wenu ambayo nawapa.” Ufunuo 22:18–19 (Neno) “Namwonya kila mtu asikiaye maneno ya unabii wa kitabu hiki: Mtu yeyote akiongeza humo chochote, Mungu atamwongezea mapigo yaliyoandikwa katika kitabu hiki. Kama mtu yeyote akipunguza humo chochote katika maneno ya unabii wa kitabu hiki, Mungu atamwondolea sehemu yake katika ule mti wa uzima na katika ule mji mtakatifu, ambao habari zake zimeandikwa katika kitabu hiki.” Ireneo, *Dhidi ya Uzushi* I.8.1 (ANF 1): wazushi huyashughulikia Maandiko kama mtu ambaye angechukua sanamu ya mfalme iliyopambwa kwa vito na “kuivunja vipande vipande, kuyapanga upya mawe hayo ya thamani, na kuyaunganisha hivi kwamba yaunde umbo la mbwa au la mbweha.” (imetafsiriwa kutoka matini ya Kiingereza ya ANF 1) I.9.4: “huyapotosha, kama tulivyokwisha kusema, kutoka maana yake ya asili kwenda maana isiyo ya asili.” (imetafsiriwa kutoka matini ya Kiingereza ya ANF 1) Tertuliano, *Pingamizi dhidi ya Wazushi* 38: “Basi, mahali palipo na tofauti za mafundisho, hapo ndipo upotoshaji wa Maandiko na wa tafsiri zake unapaswa kuhesabiwa kuwa upo. ... Mtu mmoja huyapotosha Maandiko kwa mkono wake, mwingine maana yake kwa tafsiri yake.” (imetafsiriwa kutoka matini ya Kiingereza)

17 Matendo 8:20 (Neno) “Petro akamjibu, “Fedha yako na iangamie pamoja nawe, kwa sababu ulidhani unaweza kununua karama ya Mungu kwa fedha!” Matendo 8:18–23 (Neno) “Simoni alipoona kuwa watu wanapokea Roho Mtakatifu mitume walipoweka mikono juu yao, akataka kuwapa fedha akisema, “Nipeni na mimi uwezo huu ili kila mtu nitakayeweka mikono yangu juu yake apate kupokea Roho Mtakatifu.” Petro akamjibu, “Fedha yako na

iangamie pamoja nawe, kwa sababu ulidhani unaweza kununua karama ya Mungu kwa fedha! Wewe huna sehemu wala fungu katika huduma hii kwa kuwa moyo wako si mnyofu mbele za Mungu. Kwa hiyo tubu kwa uovu huu wako na umwombe Bwana. Yamkini aweza kukusamehe mawazo uliyo nayo moyoni mwako. Kwa maana ninaona kwamba wewe umejawa na uchungu na ni mfungwa wa dhambi."" Mathayo 10:8 (Neno) "Ponyeni wagonjwa, fufueni wafu, takaseni wenye ukoma, toeni pepo wachafu. Mmepata bure, toeni bure." 1 Timotheo 6:5 (Neno) "na kuzozana kusikokoma kati ya watu walioharibika akili zao, walioikosa kweli, na ambao hudhani kwamba utauwa ni njia ya kupata faida." 1 Timotheo 6:10 (Neno) "Kwa maana kupenda fedha ndiyo shina moja la maovu ya kila namna. Baadhi ya watu wakitamani fedha, wameiacha imani na kujichoma wenyewe kwa maumivu mengi." Tito 1:11 (Neno) "Hao ni lazima wanyamazishwe, kwa sababu wanaharibu watu wa nyumba nzima wakifundisha mambo yasiyowapasa kufundisha. Wanafanya hivyo kwa ajili ya kujipatia mapato ya udanganyifu." 2 Petro 2:3 (Neno) "Nao katika tamaa zao mbaya, walimu hawa watajipatia faida kwenu kwa hadithi walizotunga wenyewe. Lakini hukumu imekwisha kutangazwa dhidi yao tangu zamani, wala uangamivu wao haujalala usingizi." Mika 3:11 (Neno) "Viongozi wake wanahukumu kwa rushwa, na makuhani wake wanafundisha kwa malipo, nao manabii wake wanatabiri kwa fedha. Hata hivyo wanamwegemea Bwana na kusema, "Je, Bwana si yumo miongoni mwetu? Hakuna maafa yatakayotupata."" Yohana 2:16 (Neno) "Akawaambia wale waliokuwa wakiuza njiwa, "Waondoeni hapa! Mnathubutuje kuifanya nyumba ya Baba yangu kuwa mahali pa biashara?"" *Didake* 11.6 (ANF 7): "akiomba fedha, yeye ni nabii wa uongo." (imetafsiriwa kutoka matini ya Kiingereza ya ANF 7) *Kanuni za Mitume* 29 (NPNF2 14): "Askofu yeyote, mzee, au shemasi, akiupata cheo hicho kwa fedha, yeye pamoja na yule aliyemweka wakfu na waondolewe..." (imetafsiriwa kutoka matini ya Kiingereza ya NPNF2 14) Mtaguso wa Kalkedonia (451), kanuni ya 2 (NPNF2 14): "Askofu yeyote akiweka wakfu kwa ajili ya fedha, na kuiuza neema isiyoweza kuuzwa..." (imetafsiriwa kutoka matini ya Kiingereza ya NPNF2 14)

18 Yohana 10:10 (Neno) "Mwizi huja ili aibe, kuua na kuangamiza. Mimi nimekuja ili wapate uzima kisha wawe nao tele." Yohana 16:2 (Neno) "Watawatenga na masinagogi. Naam, saa yaja ambayo mtu yeyote atakayewaua atadhani kwa kufanya hivyo anamtumikia Mungu." Mathayo 23:34–35 (Neno) "Kwa sababu hii, tazameni, natuma kwenu manabii na wenye hekima na walimu. Baadhi yao mtawaua na kuwasulubisha, na wengine wao mtawapiga mijeledi katika masinagogi yenu na kuwafuatia kutoka mji mmoja hadi mji mwingine. Hivyo ile damu ya wenye haki wote iliyomwagwa hapa duniani, tangu damu ya Abeli, ambaye alikuwa hana hatia, hadi damu ya Zekaria mwana wa Barakia, mliyemuua kati ya patakatifu na madhabahu, itawajia juu yenu." Yeremia 23:1–2 (Neno) ""Ole wao wachungaji wanaoharibu na kutawanya kondoo wa malisho yangu!" asema Bwana. Kwa hiyo hili ndilo Bwana, Mungu wa Israeli, analowaambia wachungaji wanaowachunga watu wangu: "Kwa sababu mmelitawanya kundi langu na kuwafukuzia mbali, wala hamkuwatunza, basi mimi nitawaadhibu kwa ajili ya uovu mliofanya," asema Bwana."

19 2 Timotheo 4:2 (Neno) "Hubiri Neno; kuwa tayari wakati ufaao na wakati usiofaa; karipia, kemea na utie moyo kwa uvumilivu wote na kwa mafundisho mazuri." Tito 1:9 (Neno) "Inampasa alishike kwa uthabiti lile neno la imani kama lilivyofundishwa, kusudi aweze kuwaonya wengine kwa mafundisho manyofu na kuwakanusha wale wanaopingana nayo." 1 Timotheo 1:3 (Neno) "Kama nilivyokusihi wakati nilipokwenda Makedonia, endelea kubaki Efeso, ili kwamba upate kuwaagiza watu wasiendelee kufundisha mafundisho ya uongo" 2 Timotheo 2:25 (Neno) "Inampasa kuwaonya kwa upole wale wanaopingana naye, kwa matumaini

kwamba Mungu atawajalia kutubu na kuijua kweli," Waefeso 4:14 (Neno) "Ili tusiwe tena watoto wachanga, tukitupwatupwa huku na huku na kuchukuliwa na kila upepo wa mafundisho kwa hila za watu, kwa ujanja, kwa kufuata njia zao za udanganyifu." Matendo 20:28–31 (Neno) "Jilindeni nafsi zenu na mlilinde lile kundi lote ambalo Roho Mtakatifu amewaweka ninyi kuwa waangalizi wake. Lichungeni kanisa lake Mungu alilolinunua kwa damu yake mwenyewe. Najua kwamba baada yangu kuondoka, mbwa mwitu wakali watakuja katikati yenu ambao hawatalihurumia kundi. Hata kutoka miongoni mwenu watainuka watu na kuupotosha ukweli ili wawavute wanafunzi wawafuate. Hivyo jilindeni! Kumbukeni kwamba kwa miaka mitatu sikuacha kamwe kuwaonya kila mmoja kwa machozi usiku na mchana." Polikarpo, *Kwa Wafilipi* 7 (ANF 1): "Kwa hiyo, tukiuacha ubatili wa wengi, na mafundisho yao ya uongo, na turudi kwenye neno lililokabidhiwa kwetu tangu mwanzo..." (imetafsiriwa kutoka matini ya Kiingereza ya ANF 1); Ignatio, *Kwa Wamagnesia* 8 (ANF 1): "Msidanganywe na mafundisho mageni, wala na hadithi za kale, zisizo na faida." (imetafsiriwa kutoka matini ya Kiingereza ya ANF 1)

20 Ufunuo 19:16 (Neno) "...Mfalme wa wafalme, na Bwana wa mabwana." Ufunuo 17:14 (Neno) "Watafanya vita na Mwana-Kondoo, lakini Mwana-Kondoo atawashinda kwa sababu yeye ni Bwana wa mabwana na Mfalme wa wafalme. Yeye atakuwa pamoja na watu wake walioitwa ambao ni wateule wake na wafuasi wake waaminifu." 1 Timotheo 6:15 (Neno) "ambaye Mungu atamleta kwa wakati wake mwenyewe: yeye ahimidiwaye, aliye peke yake Mtawala, Mfalme wa wafalme, na Bwana wa mabwana," Matendo 5:29 (Neno) "Petro na wale mitume wengine wakajibu, "Imetupasa kumtii Mungu kuliko wanadamu." Wakolosai 3:24 (Neno) "kwa kuwa mnajua kwamba mtapokea urithi wenu kutoka kwa Bwana ukiwa thawabu yenu. Ni Bwana Yesu Kristo mnayemtumikia." Mathayo 6:24 (Neno) "Hakuna mtu awezaye kuwatumikia mabwana wawili. Kwa kuwa atamchukia huyu na kumpenda yule mwingine, au atashikamana sana na huyu na kumdharau yule mwingine. Hamwezi kumtumikia Mungu pamoja na Mali."

21 Mathayo 7:15–16, 20 (Neno) "Jihadharini na manabii wa uongo, wanaowajia wakiwa wamevaa mavazi ya kondoo, lakini ndani ni mbwa mwitu wakali. Mtawatambua kwa matunda yao..." Mathayo 24:11 (Neno) "Watatokea manabii wengi wa uongo, nao watawadanganya watu wengi." Mathayo 24:24 (Neno) "Kwa maana watatokea makristo wa uongo na manabii wa uongo, nao watafanya ishara kubwa na maajabu mengi ili kuwapotosha, ikiwezekana, hata wale wateule hasa." 1 Yohana 4:1 (Neno) "Wapendwa, msiamini kila roho, bali zijaribuni hizo roho mwone kama zimetoka kwa Mungu, kwa sababu manabii wengi wa uongo wametokea ulimwenguni." 2 Wakorintho 11:13 (Neno) "Watu kama hao ni mitume wa uongo, ni wafanyakazi wadanganyifu, wanaojigeuza waonekane kama mitume wa Kristo." 2 Petro 2:1–3 (Neno) "Lakini pia waliinuka manabii wa uongo miongoni mwa watu, kama vile watakavyokuwako walimu wa uongo miongoni mwenu. Wataingiza mafundisho yasiyopatana na kweli kwa siri, hata kumkana Bwana wa pekee aliyewanunua, na hivyo kujiletea wenyewe maangamizi ya haraka. Hata hivyo, wengi watafuata njia zao za ufisadi, na kwa ajili yao njia ya kweli itatukanwa. Nao katika tamaa zao mbaya, walimu hawa watajipatia faida kwenu kwa hadithi walizotunga wenyewe. Lakini hukumu imekwisha kutangazwa dhidi yao tangu zamani, wala uangamivu wao haujalala usingizi." Yuda 4 (Neno) "Kwa kuwa kuna watu waliojipenyeza kwa siri katikati yenu, watu walioandikiwa tangu zamani hukumu hii, waovu, wapotoshao neema ya Mungu wetu kuwa ufisadi wakimkana yeye aliye Bwana wetu wa pekee, Bwana Yesu Kristo." Matendo 20:29–30 (Neno) "Najua kwamba baada yangu kuondoka, mbwa mwitu wakali watakuja katikati yenu ambao hawatalihurumia kundi. Hata kutoka miongoni mwenu watainuka watu na kuupotosha

ukweli ili wawavute wanafunzi wawafuate." 1 Timotheo 4:1–2 (Neno) "Roho asema waziwazi kwamba katika siku za mwisho baadhi ya watu wataiacha imani na kufuata roho zidanganyazo na mafundisho ya mashetani. Mafundisho kama hayo huja kupitia kwa waongo ambao ni wanafiki, hali dhamiri zao zikiungua kwa kuchomwa moto." Kumbukumbu 13:1–5 (Neno) "Kama nabii, au yule anayetabiri kwa njia ya ndoto, akijitokeza miongoni mwenu na akawatangazia ishara ya miujiza na ajabu, ikiwa ishara au ajabu ya aliyozungumza ikatokea, naye akasema, "Na tufuate miungu mingine" (miungu ambayo hamjaifahamu) "na tuiabudu," kamwe msiyasikilize maneno ya nabii wala mwota ndoto huyo. Bwana Mungu wenu anawajaribu kuangalia kama mnampenda kwa moyo wenu wote na kwa roho yenu yote. Ni Bwana Mungu wenu ambaye mnapaswa kumfuata tena ni yeye mnapaswa kumheshimu. Shikeni maagizo yake na kumtii, mtumikieni na kushikamana naye. Huyo nabii au mwota ndoto lazima auawe, kwa sababu amehubiri uasi dhidi ya Bwana Mungu wenu, ambaye aliwatoa kutoka nchi ya Misri na kuwakomboa kutoka nchi ya utumwa; amejaribu kuwageuza kutoka njia ambayo Bwana Mungu wenu aliwaagiza mfuate. Ni lazima mwondoe uovu miongoni mwenu." Kumbukumbu 18:20–22 (Neno) "Lakini nabii ambaye atathubutu kusema kwa Jina langu kitu chochote ambacho sikumwamuru akiseme, au nabii ambaye husema kwa jina la miungu mingine ni lazima auawe." Mnaweza kuulizana wenyewe, "Tutawezaje kujua wakati ujumbe haukusemwa na Bwana?" Ikiwa kile nabii anachotangaza kwa jina la Bwana hakikutokea au kutimia, huo ni ujumbe ambao Bwana hakusema. Nabii huyo amesema kwa ujuaji. Msimwogope huyo." Yeremia 23:16–32 (Neno) "Hili ndilo Bwana Mwenye Nguvu Zote asemalo: "Msisikilize wanachowatabiria manabii, wanawajaza matumaini ya uongo. Wanasema maono kutoka akili zao wenyewe, hayatoki katika kinywa cha Bwana. Huendelea kuwaambia wale wanaonidharau mimi, 'Bwana asema: Mtakuwa na amani.' Kwa wale wote wafuatao ugumu wa mioyo yao, wao husema, 'Hakuna dhara litakalowapata.' Lakini ni yupi miongoni mwao aliyesimama katika baraza la Bwana ili kuona au kusikia neno lake? Ni nani aliyesikiliza na kusikia neno lake? Tazama, dhoruba ya Bwana itapasuka kwa ghadhabu, kisulisuli kitazunguka na kuanguka vichwani vya waovu. Hasira ya Bwana haitageuka mpaka amelitimiza kusudi la moyo wake. Siku zijazo mtalifahamu kwa wazi. Mimi sikuwatuma manabii hawa, lakini bado wamekimbia wakitangaza ujumbe wao. Mimi sikusema nao, lakini wametabiri. Lakini kama wangesimama barazani mwangu, wangetangaza maneno yangu kwa watu wangu, nao wangewageuza kutoka njia zao mbaya na kutoka matendo yao maovu." "Je, mimi ni Mungu aliyeko hapa karibu tu," Bwana asema, "wala si Mungu aliyeko pia mbali? Je, mtu yeyote aweza kujificha mahali pa siri ili nisiweze kumwona?" Bwana asema. "Je, mimi sikuijaza mbingu na nchi?" Bwana asema. "Nimesikia wanayoyasema manabii, hao wanaotabiri uongo kwa jina langu. Wanasema, 'Nimeota ndoto! Nimeota ndoto!' Mambo haya yataendelea mpaka lini ndani ya mioyo ya hawa manabii wa uongo, ambao hutabiri maono ya uongo ya akili zao wenyewe? Wanadhani ndoto wanazoambiana wao kwa wao zitawafanya watu wangu walisahau jina langu, kama baba zao walivyolisahau jina langu kwa kumwabudu Baali. Mwache nabii aliye na ndoto aseme ndoto yake, lakini yule aliye na neno langu na aliseme kwa uaminifu. Kwa maana jani kavu lina uhusiano gani na ngano?" asema Bwana. "Je, neno langu si kama moto," asema Bwana, "na kama nyundo ivunjayo mwamba vipande vipande? "Kwa hiyo, niko kinyume na manabii wanaoibiana maneno kana kwamba ni yangu," asema Bwana. "Naam, mimi niko kinyume na manabii wanaotikisa ndimi zao wenyewe na kusema, 'Bwana asema.' Kweli, niko kinyume na hao wanaotabiri ndoto za uongo," asema Bwana. "Wanazisimulia na kuwapotosha watu wangu kwa uongo wao bila kujali, lakini sikuwatuma wala sikuwaamuru. Hawawafaidi watu hawa hata kidogo," asema Bwana." Ezekieli 13:1–9 (Neno) "Neno la Bwana likanijia kusema: "Mwanadamu, tabiri dhidi ya manabii wa Israeli wanaotabiri sasa. Waambie hao

ambao hutabiri kutokana na mawazo yao wenyewe: ‘Sikia neno la Bwana! Hili ndilo Bwana Mwenyezi asemalo: Ole wao manabii wapumbavu wafuatao roho yao wenyewe na wala hawajaona chochote! Manabii wako, ee Israeli, ni kama mbweha katikati ya magofu. Hamjakwea kwenda kuziba mahali palipobomoka katika ukuta ili kuukarabati kwa ajili ya nyumba ya Israeli, ili kwamba isimame imara kwenye vita katika siku ya Bwana. Maono yao ni ya uongo na ubashiri wao ni wa udanganyifu. Wao husema, “Bwana amesema,” wakati Bwana hakuwatuma, bado wakitarajia maneno yao kutimizwa. Je, hamjaona maono ya uongo na kusema ubashiri wa udanganyifu hapo msemapo, “Bwana asema,” lakini Mimi sijasema? “ ‘Kwa hiyo hili ndilo Bwana Mwenyezi asemalo: Kwa sababu ya uongo wa maneno yenu na kwa madanganyo ya maono yenu, Mimi ni kinyume na ninyi, asema Bwana Mwenyezi. Mkono wangu utakuwa dhidi ya manabii ambao huona maono ya uongo na kusema ubashiri wa udanganyifu. Hawatakuwa katika baraza la watu wangu au kuandikwa katika kumbukumbu ya nyumba ya Israeli wala hawataingia katika nchi ya Israeli. Ndipo mtajua kuwa Mimi ndimi Bwana Mwenyezi.” Ufunuo 2:2 (Neno) “Nayajua matendo yako, bidii yako na saburi yako. Najua kuwa huwezi kuvumiliana na watu waovu na ya kwamba umewajaribu wale wanaojifanya kuwa mitume na kumbe sio, nawe umewatambua kuwa ni waongo.” *Didake* 11–12 (ANF 7): “Lakini yeyote asemaye katika Roho, ‘Nipe fedha, au kitu kingine,’ msimsikilize...” (imetafsiriwa kutoka matini ya Kiingereza ya ANF 7) Herma, *Amri* 11 (ANF 2): “Mpime kwa matendo yake na kwa maisha yake mtu yule asemaye kwamba amevuviwa.” (imetafsiriwa kutoka matini ya Kiingereza ya ANF 2) Ignatio, *Kwa Waefeso* 7: “Kwa maana wengine wana desturi ya kulibeba jina [la Yesu Kristo] kwa hila ovu, huku wakitenda mambo yasiyomstahili Mungu; hao imewapasa kuwakimbia kama mngewakimbia wanyama wakali.” (imetafsiriwa kutoka matini ya Kiingereza ya ANF 1) *Kwa Waefeso* 9: “Hata hivyo, nimesikia habari za watu fulani waliopita kutoka hapa kwenu, wakiwa na mafundisho ya uongo, ambao hamkuwaruhusu kupanda kati yenu, bali mliziba masikio yenu, ili msiyapokee yale yaliyopandwa nao...” (imetafsiriwa kutoka matini ya Kiingereza ya ANF 1) *Kwa Watralia* 6 (ANF 1): “kama wale wanaotoa sumu ya kuua katika divai tamu.” (imetafsiriwa kutoka matini ya Kiingereza ya ANF 1) *Kwa Wasmirna* 4–5: “Lakini ninawalinda mapema dhidi ya wanyama hao wenye sura ya wanadamu, ambao si tu kwamba hampaswi kuwapokea, bali, ikiwezekana, hata kukutana nao... Wengine humkana Yeye kwa ujinga, au tuseme wamekanwa na Yeye, kwa kuwa wao ni watetezi wa mauti kuliko wa kweli.” (imetafsiriwa kutoka matini ya Kiingereza ya ANF 1) Yustino Mfiadini, *Mazungumzo na Trifo* 35 (ANF 1): “walikuwako wengi, rafiki zangu, ambao, wakijitokeza kwa jina la Yesu, walifundisha watu kusema na kutenda mambo maovu na ya kukufuru.” (imetafsiriwa kutoka matini ya Kiingereza ya ANF 1)

22 Tito 1:13 (Neno) “...Kwa hiyo, uwakemee kwa ukali wapate kuwa wazima katika imani,” Tito 1:10–11 (Neno) “Kwa maana wako wengi wasiotii, wenye maneno yasiyo na maana, hasa wale wa kikundi cha tohara. Hao ni lazima wanyamazishwe, kwa sababu wanaharibu watu wa nyumba nzima wakifundisha mambo yasiyowapasa kufundisha. Wanafanya hivyo kwa ajili ya kujipatia mapato ya udanganyifu.” Tito 3:10 (Neno) “Mtu anayesababisha mafarakano, mwonye mara ya kwanza, kisha mwonye mara ya pili. Baada ya hapo, usihusike naye tena.” Warumi 16:17–18 (Neno) “Ndugu zangu, nawasihi mjihadhari na kujiepusha na wale watu waletao matengano na kuweka vikwazo mbele yenu dhidi ya mafundisho mliyojifunza. Kwa maana watu kama hao hawamtumikii Bwana Kristo, bali wanatumikia tamaa zao wenyewe. Kwa kutumia maneno laini na ya kubembeleza, hupotosha mioyo ya watu wajinga.” 1 Timotheo 5:20 (Neno) “Wale wanaodumu katika dhambi uwakemee hadharani, ili wengine wapate kuogopa.” 2 Yohana 10–11 (Neno) “Msimpokee mtu yeyote anayewajia ambaye hawaletei mafundisho haya, wala msimkaribishe nyumbani mwenu. Yeyote amkaribishaye mtu wa namna hiyo anashiriki katika matendo maovu ya

mtu huyo." Waefeso 5:11 (Neno) "Msishiriki matendo ya giza yasiyofaa, bali yafichueni." Wagalatia 2:11 (Neno) "Lakini Petro alipofika Antiokia, mimi nilimpinga ana kwa ana kwa sababu alikuwa amekosea kwa wazi." Wafilipi 3:2 (Neno) "Jihadharini na mbwa, wale watenda maovu, jihadharini na wale wajikatao miili yao, wasemao ili kuokoka ni lazima kutahiriwa." Polikarpo, *Kwa Wafilipi* 7 (ANF 1): "yeyote asiyekiri kwamba Yesu Kristo amekuja katika mwili, huyo ni mpinga Kristo..." (imetafsiriwa kutoka matini ya Kiingereza ya ANF 1)

23 2 Wakorintho 10:4–5 (Neno) "Silaha za vita vyetu si za mwili, bali zina uwezo katika Mungu hata kuangusha ngome, tukiangusha mawazo na kila kitu kilichoinuka, kijiinuacho juu ya elimu ya Mungu..." Waefeso 6:11–17 (Neno) "Vaeni silaha zote za Mungu ili kwamba mweze kuzipinga hila za ibilisi. Kwa maana kushindana kwetu si juu ya nyama na damu, bali dhidi ya falme, mamlaka, dhidi ya wakuu wa giza na majeshi ya pepo wabaya katika ulimwengu wa roho. Kwa hiyo vaeni silaha zote za Mungu ili mweze kushindana siku ya uovu itakapokuja nanyi mkiisha kufanya yote, simameni imara. Kwa hiyo simameni imara mkiwa mmejifunga kweli kiunoni na kuvaa dirii ya haki kifuani, nayo miguu yenu ifungiwe utayari tuupatao kwa Injili ya amani. Zaidi ya haya yote, twaeni ngao ya imani, ambayo kwa hiyo mtaweza kuizima mishale yote yenye moto ya yule mwovu. Vaeni chapeo ya wokovu na mchukue upanga wa Roho, ambao ni Neno la Mungu." Waebrania 4:12 (Neno) "Kwa maana Neno la Mungu li hai tena lina nguvu. Lina makali kuliko upanga wowote wenye makali kuwili, hivyo linachoma hata kuzigawanya nafsi na roho, viungo na mafuta yaliyo ndani yake; tena li jepesi kuyatambua mawazo na makusudi ya moyo." Yeremia 1:10 (Neno) "Tazama, leo nimekuweka juu ya mataifa na falme ili kung'oa na kubomoa, kuharibu na kuangamiza, kujenga na kupanda." Yeremia 23:29 (Neno) ""Je, neno langu si kama moto," asema Bwana, "na kama nyundo ivunjayo mwamba vipande vipande?" Mwanzo 3:4–5 (Neno) "Lakini nyoka akamwambia mwanamke, "Hakika hamtakufa. Kwa maana Mungu anajua ya kuwa wakati mtakapoyala, macho yenu yatafumbuliwa, nanyi mtakuwa kama Mungu, mkijua mema na mabaya."" Yohana 8:44 (Neno) "Ninyi ni watoto wa baba yenu ibilisi, nanyi mnataka kutimiza matakwa ya baba yenu. Yeye alikuwa muuaji tangu mwanzo, wala hakushikana na kweli maana hamna kweli ndani yake. Asemapo uongo husema yaliyo yake mwenyewe kwa maana yeye ni mwongo na baba wa huo uongo." Mathayo 23:34–35 (Neno) "Kwa sababu hii, tazameni, natuma kwenu manabii na wenye hekima na walimu. Baadhi yao mtawaua na kuwasulubisha, na wengine wao mtawapiga mijeledi katika masinagogi yenu na kuwafuatia kutoka mji mmoja hadi mji mwingine. Hivyo ile damu ya wenye haki wote iliyomwagwa hapa duniani, tangu damu ya Abeli, ambaye alikuwa hana hatia, hadi damu ya Zekaria mwana wa Barakia, mliyemuua kati ya patakatifu na madhabahu, itawajia juu yenu." Luka 11:49–51 (Neno) "Kwa sababu ya jambo hili, Mungu katika hekima yake alisema, 'Tazama, nitatuma kwao manabii na mitume, nao watawaua baadhi yao na wengine watawatesa.' Kwa hiyo kizazi hiki kitawajibika kwa ajili ya damu ya manabii iliyomwagwa tangu kuwekwa misingi ya ulimwengu, tangu damu ya Abeli mpaka damu ya Zekaria, aliyeuawa kati ya madhabahu na mahali patakatifu. Naam, nawaambia, kizazi hiki kitawajibika kwa haya yote."

24 2 Wakorintho 11:14 (Neno) "Wala hii si ajabu, kwa kuwa hata Shetani mwenyewe hujigeuza aonekane kama malaika wa nuru." 2 Wakorintho 11:15 (Neno) "Kwa hiyo basi si ajabu, kama watumishi wa Shetani nao hujigeuza ili waonekane kama watumishi wa haki. Mwisho wao utakuwa sawa na matendo yao yanavyostahili." Atanasio, *Maisha ya Antoni* 25, 35–36 (NPNF2 4): mapepo "hujifanya kuwa na sura ya watawa na kuiga maneno ya watu watakatifu" (imetafsiriwa kutoka matini ya Kiingereza ya NPNF2 4); na, kuhusu maono ya kweli, "badala yake huja furaha isiyoneneka, uchangamfu, ujasiri, nguvu mpya, utulivu wa mawazo" (imetafsiriwa kutoka matini ya

Kiingereza ya NPNF2 4); kuhusu pepo wabaya, “hofu moyoni, ghasia na machafuko ya mawazo, huzuni.” (imetafsiriwa kutoka matini ya Kiingereza ya NPNF2 4)

25 Mathayo 24:5 (Neno) “Kwa maana wengi watakuja kwa Jina langu, wakidai, ‘Mimi ndiye Kristo,’ nao watawadanganya wengi.” Mathayo 24:11 (Neno) “Watatokea manabii wengi wa uongo, nao watawadanganya watu wengi.” Mathayo 24:24 (Neno) “Kwa maana watatokea makristo wa uongo na manabii wa uongo, nao watafanya ishara kubwa na maajabu mengi ili kuwapotosha, ikiwezekana, hata wale wateule hasa.” Ufunuo 12:9 (Neno) “Lile joka kuu likatupwa chini, yule nyoka wa zamani aitwaye ibilisi au Shetani, aupotoshaye ulimwengu wote. Akatupwa chini duniani, yeye pamoja na malaika zake.” 2 Wathesalonike 2:9–11 (Neno) “Kuja kwa yule mwasi kutaonekana kana kwamba ni kutenda kazi kwake Shetani ambaye hutumia nguvu zote, ishara, maajabu ya uongo, na kila aina ya uovu kwa wale wanaoangamia kwa sababu walikataa kuipenda kweli wapate kuokolewa. Kwa sababu hii, Mungu ameruhusu watawaliwe na nguvu ya udanganyifu, ili waendelee kuamini uongo,” 1 Timotheo 4:1 (Neno) “Roho asema waziwazi kwamba katika siku za mwisho baadhi ya watu wataiacha imani na kufuata roho zidanganyazo na mafundisho ya mashetani.”

26 Mathayo 28:18–20 (Neno) “Yesu akawajia na kusema, “Nimepewa mamlaka yote mbinguni na duniani. Kwa sababu hii, enendeni mkawafanye mataifa yote kuwa wanafunzi, mkiwabatiza kwa Jina la Baba na la Mwana na la Roho Mtakatifu, nanyi wafundisheni kuyashika mambo yote niliyowaamuru ninyi. Hakika mimi niko pamoja nanyi siku zote, hadi mwisho wa nyakati.”” Marko 16:15 (Neno) “Enendeni ulimwenguni kote, mkaihubiri Injili kwa kila kiumbe.” Luka 24:46–48 (Neno) “Akawaambia, “Haya ndiyo yaliyoandikwa: Kristo atateswa na siku ya tatu atafufuka kutoka kwa wafu. Toba na msamaha wa dhambi zitatangaziwa mataifa yote kupitia jina lake kuanzia Yerusalemu. Ninyi ni mashahidi wa mambo haya.” Matendo 1:8 (Neno) “Lakini mtapokea nguvu akiisha kuwajilia juu yenu Roho Mtakatifu, nanyi mtakuwa mashahidi wangu katika Yerusalemu, Uyahudi kote na Samaria, hadi miisho ya dunia.” Mathayo 24:14 (Neno) “Injili ya Ufalme itahubiriwa ulimwenguni kote kuwa ushuhuda kwa mataifa yote. Ndipo mwisho utakapokuja.” Warumi 10:14–18 (Neno) “Lakini watamwitaje yeye ambaye hawajamwamini? Nao watawezaje kumwamini yeye ambaye hawajamsikia? Tena watamsikiaje bila mtu kuwahubiria? Nao watahubirije wasipopelekwa? Kama ilivyoandikwa, “Tazama jinsi ilivyo mizuri miguu yao wale wanaohubiri habari njema!” Lakini si wote waliotii Habari Njema. Kwa maana Isaya asema, “Bwana, ni nani aliyeamini ujumbe wetu?” Basi, imani chanzo chake ni kusikia, na kusikia huja kwa neno la Kristo. Lakini nauliza: Je, wao hawakusikia? Naam, wamesikia, kwa maana: “Sauti yao imeenea duniani pote, nayo maneno yao yameenea hadi miisho ya ulimwengu.”” Ufunuo 14:6 (Neno) “Kisha nikamwona malaika mwingine akiruka juu angani, naye alikuwa na Injili ya milele ya kuwatangazia wale waishio duniani, yaani, kwa kila taifa, kabila, lugha na jamaa.” Eusebio, *Historia ya Kanisa* III.1 (NPNF2 1): “Kwa mujibu wa mapokeo, Parthia ilipewa Tomaso kuwa uwanja wake wa kazi, Skithia ikapewa Andrea, na Asia ikapewa Yohana…” (imetafsiriwa kutoka matini ya Kiingereza ya NPNF2 1) Tertuliano, *Utetezi* 37 (ANF 3): “Sisi ni wa jana tu, nasi tumejaza kila mahali kati yenu…” (imetafsiriwa kutoka matini ya Kiingereza ya ANF 3)

27 Matendo 2:42 (Neno) “Nao wakawa wanadumu katika mafundisho ya mitume, katika ushirika, katika kumega mkate na katika kusali.” 2 Wathesalonike 2:15 (Neno) “Hivyo basi, ndugu wapendwa, simameni imara na myashike sana yale mafundisho tuliyowapa ikiwa ni kwa maneno ya kinywa au kwa barua.” 1 Wakorintho 11:2 (Neno) “Ninawasifu kwa kuwa mnanikumbuka katika kila jambo na kwa kushika mafundisho niliyowapa.” 1

Wakorintho 15:1–4 (Neno) “Basi ndugu zangu nataka niwakumbushe kuhusu Injili niliyowahubiria, mkaipokea na ambayo katika hiyo mmesimama. Kwa Injili hii mnaokolewa mkishikilia kwa uthabiti neno nililowahubiria ninyi. La sivyo, mmeamini katika ubatili. Kwa maana yale niliyopokea ndiyo niliyowapa ninyi, kama yenye umuhimu wa kwanza: Kwamba Kristo alikufa kwa ajili ya dhambi zetu, kama yasemavyo Maandiko, ya kuwa alizikwa na alifufuliwa siku ya tatu, kama yasemavyo Maandiko,” Yuda 3 (Neno) “Wapendwa, ingawa nilikuwa ninatamani sana kuwaandikia kuhusu wokovu ambao tunaushiriki sisi sote, niliona imenipasa kuwaandikia na kuwasihi kwamba mwitetee imani iliyokabidhiwa watakatifu kwa nafasi moja itoshayo.” 1 Wathesalonike 5:21 (Neno) “Jaribuni kila kitu. Yashikeni yaliyo mema.”

28 Marko 7:7–8 (Neno) “Huniabudu bure, nayo mafundisho yao ni maagizo ya wanadamu tu.’ Ninyi mmeziacha amri za Mungu na kushika desturi za watu.” Marko 7:13 (Neno) “Kwa njia hiyo ninyi mnabatilisha neno la Mungu kwa mapokeo yenu mliyojiwekea. Nanyi mnafanya mambo mengi ya aina hiyo.” Mathayo 15:9 (Neno) “Huniabudu bure; nayo mafundisho yao ni maagizo ya wanadamu tu.’ ” Isaya 29:13 (Neno) “Bwana anasema: “Watu hawa hunikaribia kwa vinywa vyao na kuniheshimu kwa midomo yao, lakini mioyo yao iko mbali nami. Ibada yao kwangu inatokana na maagizo waliyofundishwa na wanadamu.” Wakolosai 2:8 (Neno) “Angalieni mtu yeyote asiwafanye ninyi mateka kwa elimu batili na madanganyo matupu yanayotegemea mapokeo ya wanadamu na mafundisho ya ulimwengu badala ya Kristo.” Wakolosai 2:20–22 (Neno) “Kwa kuwa mlikufa pamoja na Kristo, mkayaacha yale mafundisho ya msingi ya ulimwengu huu, kwa nini bado mnaishi kama ninyi ni wa ulimwengu? Kwa nini mnajitia chini ya amri: “Msishike! Msionje! Msiguse!”? Haya yote mwisho wake ni kuharibika yanapotumiwa, kwa sababu msingi wake ni katika maagizo na mafundisho ya wanadamu.” Tito 1:14 (Neno) “ili wasiendelee kuangalia hadithi za Kiyahudi au maagizo ya wale watu wanaoikataa kweli.” Tertuliano, *Juu ya Kufunika Vichwa vya Mabikira* 1 (ANF 4): “Lakini Bwana wetu Kristo amejiita Kweli, si Desturi.” (imetafsiriwa kutoka matini ya Kiingereza ya ANF 4) Sipriano, *Waraka* 73.9 (ANF 5; Oxford 74): “...kwa maana desturi isiyo na kweli ni ukale wa kosa.” (imetafsiriwa kutoka matini ya Kiingereza ya ANF 5) Ireneo, *Dhidi ya Uzushi* III.4.1–2: “Basi, kwa kuwa tuna uthibitisho wa namna hii, si lazima kuitafuta kweli kwa wengine, ambayo ni rahisi kuipata kutoka kwa Kanisa... Hivyo, kwa njia ya mapokeo yale ya kale ya mitume, hawaziruhusu akili zao kuwaza lolote kati ya [mafundisho yanayopendekezwa na] lugha ya kutisha ya walimu hawa...” (imetafsiriwa kutoka matini ya Kiingereza) Vinsenti wa Lérins, *Commonitorium* 2 (NPNF2 11): “tunaishika imani ile iliyoaminiwa kila mahali, siku zote, na wote.” (imetafsiriwa kutoka matini ya Kiingereza ya NPNF2 11)

29 1 Timotheo 4:1 (Neno) “Roho asema waziwazi kwamba katika siku za mwisho baadhi ya watu wataiacha imani na kufuata roho zidanganyazo na mafundisho ya mashetani.” 1 Timotheo 4:2–3 (Neno) “Mafundisho kama hayo huja kupitia kwa waongo ambao ni wanafiki, hali dhamiri zao zikiungua kwa kuchomwa moto. Wao huwakataza watu wasioe na kuwaagiza wajiepushe na vyakula fulani, ambavyo Mungu aliviumba ili vipokewe kwa shukrani na wale wanaoamini na kuijua kweli.” Yakobo 3:15 (Neno) “Hekima ya namna hiyo haishuki kutoka mbinguni, bali ni ya kidunia, isiyo ya kiroho, na ya kishetani.” 2 Wakorintho 11:3–4 (Neno) “Lakini nina hofu kuwa, kama vile Eva alivyodanganywa kwa ujanja wa yule nyoka, mawazo yenu yasije yakapotoshwa, mkauacha unyofu na usafi wa upendo wenu kwa Kristo. Kwa sababu kama mtu akija na kuwahubiria Yesu mwingine ambaye si yule tuliyemhubiri, au kama mkipokea roho mwingine ambaye si yule mliyempokea, au Injili tofauti na ile mliyoikubali, ninyi mnaitii kwa urahisi.”

30 Yohana 17:21 (Neno) "ili wawe na umoja kama vile wewe Baba ulivyo ndani yangu na mimi nilivyo ndani yako, wao nao wawe ndani yetu, ili ulimwengu upate kuamini ya kuwa wewe ndiye uliyenituma mimi." Yohana 17:20–23 (Neno) "Siwaombei hawa peke yao, bali nawaombea na wale wote watakaoniamini kupitia neno lao ili wawe na umoja kama vile wewe Baba ulivyo ndani yangu na mimi nilivyo ndani yako, wao nao wawe ndani yetu, ili ulimwengu upate kuamini ya kuwa wewe ndiye uliyenituma mimi. Utukufu ule ulionipa nimewapa wao, ili wawe na umoja kama sisi tulivyo wamoja. Mimi ndani yako na wewe ndani yangu, ili wawe wamekamilika katika umoja na ulimwengu upate kujua ya kuwa umenituma, nami nimewapenda wao kama unavyonipenda mimi." Waefeso 4:3–6 (Neno) "Jitahidini kudumisha umoja wa Roho katika kifungo cha amani. Kuna mwili mmoja na Roho mmoja, kama vile mlivyoitwa katika tumaini moja. Tena kuna Bwana mmoja, imani moja, ubatizo mmoja, Mungu mmoja ambaye ni Baba wa wote, aliye juu ya yote, katika yote na ndani ya yote." Waefeso 4:13 (Neno) "mpaka sote tutakapoufikia umoja katika imani na katika kumjua sana Mwana wa Mungu na kuwa watu wazima kwa kufikia kimo cha ukamilifu wa Kristo." 1 Wakorintho 1:10 (Neno) "Nawasihi ndugu zangu, katika Jina la Bwana wetu Yesu Kristo, kwamba mpatane nia zenu ninyi kwa ninyi, ili pasiwepo na matengano katikati yenu na kwamba mwe na umoja kikamilifu katika nia na katika kusudi." Warumi 12:5 (Neno) "vivyo hivyo na sisi tulio wengi, tu mwili mmoja katika Kristo, nasi kila mmoja ni kiungo cha mwenzake." Wakolosai 3:14–15 (Neno) "Zaidi ya maadili haya yote jivikeni upendo, ambao ndio unaofunga kila kitu pamoja katika umoja mkamilifu. Amani ya Kristo na itawale mioyoni mwenu, kwa kuwa ninyi kama viungo vya mwili mmoja mmeitiwa amani. Tena kuweni watu wa shukrani." Zaburi 133:1 (Neno) "Tazama jinsi ilivyo vyema na kupendeza wakati ndugu wanapoishi pamoja katika umoja!" 1 Klementi 46 (ANF 1): "Kwa nini kuna magomvi, na ghasia, na migawanyiko, na mafarakano, na vita miongoni mwenu?" (imetafsiriwa kutoka matini ya Kiingereza ya ANF 1) Ignatio, *Kwa Waefeso* 4–5: "Basi inafaa kwamba mwishi katika umoja usio na lawama, ili hivyo mpate daima kufurahia ushirika na Mungu. ... ni zaidi sana jinsi gani nawahesabu ninyi kuwa wenye heri, mlio umoja naye hivyo kama Kanisa lilivyo kwa Yesu Kristo, na kama Yesu Kristo alivyo kwa Baba, ili hivyo mambo yote yapatane katika umoja!" (imetafsiriwa kutoka matini ya Kiingereza ya ANF 1); *Kwa Wafiladelfia* 3: "Mtu yeyote akimfuata yule anayefanya farakano katika Kanisa, hataurithi Ufalme wa Mungu." (imetafsiriwa kutoka matini ya Kiingereza ya ANF 1) Sipriano, *Juu ya Umoja wa Kanisa* 5–6: "Na umoja huu imetupasa kuushika kwa uthabiti na kuutetea, hasa sisi tulio maaskofu tunaoongoza katika Kanisa, ili tupate pia kuthibitisha kwamba uaskofu wenyewe ni mmoja na haugawanyiki. ... Hawezi tena kuwa na Mungu kuwa Baba yake, yeye asiye na Kanisa kuwa mama yake." (imetafsiriwa kutoka matini ya Kiingereza)

31 Mathayo 24:21 (Neno) "Kwa maana wakati huo kutakuwa na dhiki kuu ambayo haijapata kuwako tangu mwanzo wa dunia mpaka sasa: wala haitakuwako tena kamwe." Mathayo 24:22 (Neno) "Kama siku hizo zisingefupishwa, hakuna hata mtu mmoja ambaye angeokoka. Lakini kwa ajili ya wateule, siku hizo zitafupizwa." Mathayo 24:29 (Neno) "Mara baada ya dhiki ya siku zile, " 'jua litatiwa giza, nao mwezi hautatoa nuru yake; nazo nyota zitaanguka kutoka angani, na nguvu za anga zitatikisika.'" Marko 13:19–20 (Neno) "Kwa maana siku hizo zitakuwa za dhiki kuu ambayo haijapata kuwako tangu mwanzo, hapo Mungu alipoumba ulimwengu, mpaka leo, na wala haitakuwako tena kamwe. Kama Bwana asingelifupisha siku hizo, kamwe asingeliokoka mtu yeyote. Lakini kwa ajili ya wateule, wale aliowachagua, amezifupisha siku hizo." Danieli 12:1 (Neno) "Katika wakati huo Mikaeli, mtawala mkuu ambaye huwalinda watu wako, atainuka. Kutakuwako wakati wa taabu ambao haujatokea tangu mwanzo wa mataifa hadi wakati huo. Lakini wakati huo, watu wako, kila mmoja ambaye jina lake litakutwa

limeandikwa kwenye kitabu, ataokolewa." Danieli 7:21–25 (Neno) "Nilipoendelea kutazama, pembe hii ilikuwa inapigana vita dhidi ya watakatifu na kuwashinda, mpaka huyo Mzee wa Siku alipokuja na kutamka hukumu kwa kuwapa ushindi watakatifu wa Yeye Aliye Juu Sana, na wakati ukawadia walipoumiliki ufalme. "Alinipa maelezo haya: 'Mnyama wa nne ni ufalme wa nne ambao utatokea duniani. Utakuwa tofauti na falme nyingine zote, nao utaharibu dunia nzima, ukiikanyaga chini na kuipondaponda. Zile pembe kumi ni wafalme kumi watakaotokana na ufalme huu. Baada yao mfalme mwingine atainuka, ambaye atakuwa tofauti na wale waliotangulia, naye atawaangusha wafalme watatu. Atanena maneno kinyume cha Yeye Aliye Juu Sana na kuwaonea watakatifu wake, huku akijaribu kubadili majira na sheria. Watakatifu watatiwa chini ya mamlaka yake kwa wakati, nyakati mbili, na nusu wakati." Ufunuo 7:14 (Neno) "Nikamjibu, "Bwana, wewe wajua." Naye akasema, "Hawa ni wale waliotoka katika ile dhiki kuu, nao wamefua mavazi yao katika damu ya Mwana-Kondoo na kuyafanya meupe kabisa." Ufunuo 13:7 (Neno) "Pia akaruhusiwa kufanya vita na watakatifu na kuwashinda..." *Didake* 16 (ANF 7): "Kesheni kwa ajili ya uhai wenu ... muwe tayari, kwa maana hamjui saa atakayokuja Bwana wetu." (imetafsiriwa kutoka matini ya Kiingereza ya ANF 7) *Waraka wa Barnaba* 4: "Kikwazo cha mwisho (au chanzo cha hatari) kinakaribia, ambacho kuhusu hicho imeandikwa, kama asemavyo Henoko..." (imetafsiriwa kutoka matini ya Kiingereza); Sirili wa Yerusalemu, *Mhadhara wa Katekesi* 15: "Basi ni nani mtu yule aliye heri, atakayemshuhudia Kristo kwa uchaji wakati huo? ... Kwa maana Wafiadini hadi sasa wameshindana na wanadamu tu; lakini wakati wa Mpinga Kristo watapigana na Shetani mwenyewe." (imetafsiriwa kutoka matini ya Kiingereza)

32 Tazama maelezo 7.

33 1 Yohana 2:18 (Neno) "Watoto wadogo, huu ni wakati wa mwisho! Kama mlivyosikia kwamba mpinga Kristo anakuja, hivyo basi wapinga Kristo wengi wamekwisha kuja..." 1 Yohana 2:22 (Neno) "Je, mwongo ni nani? Mwongo ni mtu yule asemaye kwamba Yesu si Kristo. Mtu wa namna hiyo ndiye mpinga Kristo, yaani, yeye humkana Baba na Mwana." 1 Yohana 4:3 (Neno) "Lakini kila roho ambayo haimkubali Yesu haitoki kwa Mungu. Hii ndiyo roho ya mpinga Kristo, ambayo mmesikia kwamba inakuja na sasa tayari iko ulimwenguni." 2 Yohana 7 (Neno) "Wadanganyifu wengi, wasiokubali kwamba Yesu Kristo amekuja katika mwili, wametokea ulimwenguni. Mtu wa namna hiyo ni mdanganyifu na mpinga Kristo." 2 Wathesalonike 2:3–10 (Neno) "Mtu yeyote na asiwadanganye kwa namna yoyote kwa maana siku ile haitakuja mpaka uasi utokee kwanza, na yule mtu wa kuasi adhihirishwe, yule ambaye amehukumiwa kuangamizwa kabisa. Yeye atapingana na kujitukuza juu ya kila kitu kiitwacho Mungu au kinachoabudiwa, ili kujiweka juu katika Hekalu la Mungu, akijitangaza mwenyewe kuwa ndiye Mungu. Je, hamkumbuki ya kwamba nilipokuwa pamoja nanyi niliwaambia mambo haya? Nanyi sasa mnajua kinachomzuia, ili apate kudhihirishwa wakati wake utakapowadia. Maana ile nguvu ya siri ya uasi tayari inatenda kazi, lakini yule anayeizuia ataendelea kufanya hivyo mpaka atakapoondolewa. Hapo ndipo yule mwasi atafunuliwa, ambaye Bwana Yesu atamteketeza kwa pumzi ya kinywa chake na kumwangamiza kabisa kwa utukufu wa kuja kwake. Kuja kwa yule mwasi kutaonekana kana kwamba ni kutenda kazi kwake Shetani ambaye hutumia nguvu zote, ishara, maajabu ya uongo, na kila aina ya uovu kwa wale wanaoangamia kwa sababu walikataa kuipenda kweli wapate kuokolewa." Ufunuo 13:1–8 (Neno) "Yule joka akajikita katika mchanga ulioko ufuoni mwa bahari. Nami nikamwona mnyama akitoka ndani ya bahari. Mnyama huyo alikuwa na pembe kumi na vichwa saba, akiwa na taji kumi kwenye hizo pembe zake, na juu ya kila kichwa kulikuwa na jina la kukufuru. Mnyama yule niliyemwona alifanana na chui, lakini miguu yake ilikuwa kama ya dubu na kichwa chake kama cha

simba. Lile joka likampa huyo mnyama nguvu zake, kiti chake cha enzi na mamlaka makubwa. Kimojawapo ya vichwa vya huyo mnyama kilikuwa kama kilichokwisha kupata jeraha la mauti, lakini jeraha hilo la mauti likapona. Ulimwengu wote ukashangaa ukamfuata huyo mnyama. Watu wakaliabudu lile joka kwa sababu lilikuwa limempa huyo mnyama mamlaka yake, pia wakamwabudu huyo mnyama na kuuliza, "Ni nani aliye kama huyu mnyama? Ni nani awezaye kupigana vita naye?" Huyo mnyama akapewa kusema maneno ya kiburi na kukufuru na kutumia mamlaka yake kwa muda wa miezi arobaini na miwili. Akafungua kinywa chake ili kumkufuru Mungu, akilitukana Jina lake na mahali aishipo na wale wakaao mbinguni. Pia akaruhusiwa kufanya vita na watakatifu na kuwashinda. Akapewa uwezo juu ya watu wa kila kabila, jamaa, lugha na taifa. Nao watu wote waishio duniani watamwabudu huyo mnyama, yaani, wale wote ambao majina yao hayakuandikwa kwenye kitabu cha uzima cha Mwana-Kondoo aliyechinjwa tangu kuumbwa kwa ulimwengu." Ufunuo 17:12–14 (Neno) "Zile pembe kumi ulizoziona ni wafalme kumi ambao bado hawajapokea ufalme, lakini watapokea mamlaka kuwa wafalme kwa saa moja pamoja na yule mnyama. Hawa wana nia moja, nao watamwachia yule mnyama nguvu zao na mamlaka yao. Watafanya vita na Mwana-Kondoo, lakini Mwana-Kondoo atawashinda kwa sababu yeye ni Bwana wa mabwana na Mfalme wa wafalme. Yeye atakuwa pamoja na watu wake walioitwa ambao ni wateule wake na wafuasi wake waaminifu." Danieli 7:8 (Neno) "Wakati nilipokuwa ninafikiri kuhusu pembe hizo, mbele yangu kulikuwa na pembe nyingine, ambayo ni ndogo, iliyojitokeza miongoni mwa zile kumi; pembe tatu za mwanzoni ziling'olewa ili kuipa nafasi hiyo ndogo. Pembe hii ilikuwa na macho kama ya mwanadamu, na mdomo ulionena kwa majivuno." Danieli 7:25 (Neno) "Atanena maneno kinyume cha Yeye Aliye Juu Sana na kuwaonea watakatifu wake, huku akijaribu kubadili majira na sheria. Watakatifu watatiwa chini ya mamlaka yake kwa wakati, nyakati mbili, na nusu wakati." Ireneo, *Dhidi ya Uzushi* V.25.1 (ANF 1): Mpinga Kristo, "akiwa mwasi na mnyang'anyi, ana shauku ya kuabudiwa kama Mungu" (imetafsiriwa kutoka matini ya Kiingereza ya ANF 1); V.30.2–3: "...na wangojee, kwanza, kugawanywa kwa ufalme katika kumi; kisha, baadaye, wafalme hawa watakapokuwa wakitawala, na kuanza kuyapanga mambo yao, na kuupanua ufalme wao, [na wajifunze] kutambua kwamba yeye atakayekuja akidai ufalme kwa ajili yake mwenyewe, na kuwatia hofu watu wale tuliowataja, akiwa na jina lenye hesabu iliyotajwa hapo juu, kweli ni chukizo la uharibifu. ... Kwa hiyo ni hakika zaidi, na si hatari sana, kungoja kutimizwa kwa unabii, kuliko kubahatisha na kutafuta majina yoyote yanayoweza kujitokeza..." (imetafsiriwa kutoka matini ya Kiingereza ya ANF 1) Hipolito, *Risala juu ya Kristo na Mpinga Kristo*: "Basi, kama vile Bwana wetu Yesu Kristo, ambaye pia ni Mungu, alivyotabiriwa kwa mfano wa simba, kwa sababu ya ufalme Wake na utukufu Wake, vivyo hivyo Maandiko yamenena zamani juu ya Mpinga Kristo kama simba." (imetafsiriwa kutoka matini ya Kiingereza) Sirili wa Yerusalemu, *Mhadhara wa Katekesi* 15.12 (NPNF2 7): "Wataondoka pamoja wafalme kumi wa Warumi ... na baada ya hao wa kumi na moja, Mpinga Kristo." (imetafsiriwa kutoka matini ya Kiingereza ya NPNF2 7)

34 Wagalatia 1:6–9 (Neno) "Nashangaa kwamba mnamwacha upesi hivyo yeye aliyewaita kwa neema ya Kristo na kuifuata Injili nyingine, ambayo kwa kweli si Injili kamwe, ila kwa dhahiri kuna watu wanaowachanganya na wanaotaka kuipotosha Injili ya Kristo. Lakini hata ikiwa sisi au malaika atokaye mbinguni akihubiri Injili nyingine tofauti na ile tuliyowahubiria sisi, basi mtu huyo alaaniwe milele! Kama vile tulivyokwisha kusema kabla, sasa nasema tena, ikiwa mtu yeyote atawahubiria Injili kinyume na ile mliyoipokea na alaaniwe milele!" (imenukuliwa katika maandishi). 2 Wakorintho 11:4 (Neno) "Kwa sababu kama mtu akija na kuwahubiria Yesu mwingine ambaye si yule tuliyemhubiri, au kama mkipokea roho mwingine ambaye si yule mliyempokea, au Injili tofauti na ile mliyoikubali, ninyi mnaitii kwa urahisi." 1 Wakorintho 4:6 (Neno) "Basi ndugu zangu, mambo haya

nimeyafanya kwangu binafsi na Apolo kwa faida yenu, ili mweze kujifunza kutoka kwetu maana ya ule usemi usemao, “Msivuke zaidi ya yale yaliyoandikwa.” Hivyo hamtajivunia mtu fulani na kumdharau mwingine.” 1 Wakorintho 15:1–4 (Neno) “Basi ndugu zangu nataka niwakumbushe kuhusu Injili niliyowahubiria, mkaipokea na ambayo katika hiyo mmesimama. Kwa Injili hii mnaokolewa mkishikilia kwa uthabiti neno nililowahubiria ninyi. La sivyo, mmeamini katika ubatili. Kwa maana yale niliyopokea ndiyo niliyowapa ninyi, kama yenye umuhimu wa kwanza: Kwamba Kristo alikufa kwa ajili ya dhambi zetu, kama yasemavyo Maandiko, ya kuwa alizikwa na alifufuliwa siku ya tatu, kama yasemavyo Maandiko,” Yuda 3 (Neno) “Wapendwa, ingawa nilikuwa ninatamani sana kuwaandikia kuhusu wokovu ambao tunaushiriki sisi sote, niliona imenipasa kuwaandikia na kuwasihi kwamba mwitetee imani iliyokabidhiwa watakatifu kwa nafasi moja itoshayo.” Kumbukumbu 4:2 (Neno) “Usiongeze wala usipunguze chochote ninachowaamuru ninyi, ila myashike maagizo ya Bwana Mungu wenu ambayo nawapa.” Kumbukumbu 12:32 (Neno) “Angalieni kwamba mnafanya yote niliyowaamuru; msiongeze kitu wala msipunguze kitu.” Mithali 30:6 (Neno) “Usiongeze kwenye maneno yake, ama atakukemea na kukuthibitisha kuwa mwongo.” Ufunuo 22:18–19 (Neno) “Namwonya kila mtu asikiaye maneno ya unabii wa kitabu hiki: Mtu yeyote akiongeza humo chochote, Mungu atamwongezea mapigo yaliyoandikwa katika kitabu hiki. Kama mtu yeyote akipunguza humo chochote katika maneno ya unabii wa kitabu hiki, Mungu atamwondolea sehemu yake katika ule mti wa uzima na katika ule mji mtakatifu, ambao habari zake zimeandikwa katika kitabu hiki.” Ireneo, *Dhidi ya Uzushi* I.10.1–2: “Kama nilivyokwisha kueleza, Kanisa, likiwa limepokea mahubiri haya na imani hii, ingawa limetawanyika katika ulimwengu wote, huyahifadhi kwa uangalifu kana kwamba linakaa katika nyumba moja tu. ... Kwa maana, ingawa lugha za ulimwengu zinatofautiana, maana ya mapokeo ni moja na ile ile.” (imetafsiriwa kutoka matini ya Kiingereza) III.1.1: “Hatukujifunza mpango wa wokovu wetu kutoka kwa wengine wowote, ila kutoka kwa wale ambao kupitia kwao Injili imetufikia...” (imetafsiriwa kutoka matini ya Kiingereza) Tertuliano, *Pingamizi dhidi ya Wazushi* 21 (ANF 3): “kila fundisho linalopatana na makanisa ya kitume—hayo makalibu na vyanzo vya asili vya imani—lazima lihesabiwe kuwa kweli...” (imetafsiriwa kutoka matini ya Kiingereza ya ANF 3) Polikarpo, *Kwa Wafilipi* 7: “Kwa hiyo, tukiuacha ubatili wa wengi, na mafundisho yao ya uongo, na turudi kwenye neno lililokabidhiwa kwetu tangu mwanzo...” (imetafsiriwa kutoka matini ya Kiingereza) Vinsenti wa Lérins, *Commonitorium* 8–9 (NPNF2 11), kuhusu Wagalatia 1:8: “...mtume, akitumia mamlaka ya wadhifa wake, alitoa hukumu yake kwa ukali mkubwa kabisa, ‘Hata kama sisi,’ asema, ‘au malaika kutoka mbinguni atawahubirieni Injili nyingine tofauti na ile tuliyowahubiria, na alaaniwe.’ ... Kwa hiyo, kuwahubiria Wakristo Wakatoliki fundisho lolote tofauti na lile walilolipokea haijawahi kuwa halali, si halali, wala haitakuwa halali kamwe: na kuwalaani wale wanaohubiri lolote tofauti na lile lililopokelewa mara moja, imekuwa wajibu siku zote, ni wajibu siku zote, na itakuwa wajibu siku zote.” (imetafsiriwa kutoka matini ya Kiingereza ya NPNF2 11)

35 Warumi 1:1 (Neno) “Paulo, mtumishi wa Kristo Yesu, aliyeitwa kuwa mtume na kutengwa kwa ajili ya Injili ya Mungu,” Wagalatia 1:10 (Neno) “Je, sasa mimi ninatafuta kukubaliwa na wanadamu au kukubaliwa na Mungu? Au nataka kuwapendeza wanadamu? Kama ningekuwa bado najaribu kuwapendeza wanadamu, nisingekuwa mtumishi wa Kristo.” 2 Wakorintho 4:5 (Neno) “Kwa maana hatujihubiri sisi wenyewe ila tunamhubiri Yesu Kristo kuwa ni Bwana na sisi ni watumishi wenu kwa ajili ya Yesu.” Matendo 20:28 (Neno) “Jilindeni nafsi zenu na mlilinde lile kundi lote ambalo Roho Mtakatifu amewaweka ninyi kuwa waangalizi wake. Lichungeni kanisa lake Mungu alilolinunua kwa damu yake mwenyewe.”

36 1 Wakorintho 1:12–13 (Neno) "..."Mimi ni wa Paulo"; mwingine, "Mimi ni wa Apolo"; mwingine, "Mimi ni wa Kefa," na mwingine, "Mimi ni wa Kristo." Je, Kristo amegawanyika? Je, Paulo ndiye alisulubishwa kwa ajili yenu? Je, mlibatizwa kwa jina la Paulo?" 1 Wakorintho 3:3–7 (Neno) "Ninyi bado ni watu wa mwilini. Kwa kuwa bado kuna wivu na magombano miongoni mwenu, je, ninyi si watu wa mwilini? Je, si mwaendelea kama watu wa kawaida? Kwa maana mmoja anaposema, "Mimi ni wa Paulo," na mwingine, "Mimi ni wa Apolo," je, ninyi si wanadamu wa kawaida? Kwani, Apolo ni nani? Naye Paulo ni nani? Ni watumishi tu ambao kupitia wao mliamini, kama vile Bwana alivyompa kila mtu huduma yake. Mimi nilipanda mbegu, Apolo akatia maji, lakini Mungu ndiye aliikuza. Hivyo mwenye kupanda na mwenye kutia maji si kitu, bali Mungu peke yake ambaye huifanya ikue." Yohana 10:16 (Neno) "Ninao kondoo wengine ambao si wa zizi hili, inanipasa kuwaleta, nao wataisikia sauti yangu, hivyo patakuwa na kundi moja na mchungaji mmoja." Waefeso 2:14–19 (Neno) "Kwa maana yeye mwenyewe ndiye amani yetu, aliyetufanya sisi tuliokuwa wawili, yaani, Wayahudi na watu wa Mataifa, tuwe wamoja kwa kuvunja kizuizi na kubomoa ule ukuta wa uadui uliokuwa kati yetu, kwa kuibatilisha ile sheria pamoja na amri zake na maagizo yake alipoutoa mwili wake, ili apate kufanya ndani yake mtu mmoja mpya badala ya hao wawili, hivyo akifanya amani, naye katika mwili huu mmoja awapatanishe wote wawili na Mungu kupitia msalaba, ili kwa huo msalaba akaangamiza uadui wao. Alikuja na kuhubiri amani kwenu ninyi mliokuwa mbali na pia akahubiri amani kwao waliokuwa karibu. Kwa maana kwa kupitia kwake, sisi sote tunaweza kumkaribia Baba katika Roho mmoja. Hivyo basi, ninyi sasa si wageni tena wala wapitaji, bali mmekuwa wenyeji pamoja na watakatifu na pia jamaa wa nyumbani mwake Mungu." Waefeso 4:4–6 (Neno) "Kuna mwili mmoja na Roho mmoja, kama vile mlivyoitwa katika tumaini moja. Tena kuna Bwana mmoja, imani moja, ubatizo mmoja, Mungu mmoja ambaye ni Baba wa wote, aliye juu ya yote, katika yote na ndani ya yote." Wagalatia 3:28 (Neno) "Wala hakuna tena Myahudi au Myunani, mtumwa au mtu huru, mwanaume wala mwanamke, maana nyote mmekuwa wamoja ndani ya Kristo Yesu." Wakolosai 3:11 (Neno) "Hapa hakuna Myunani wala Myahudi, aliyetahiriwa wala asiyetahiriwa, asiyestaarabika wala aliyestaarabika, mtumwa wala mtu huru, bali Kristo ni yote, na ndani ya wote." 1 Klementi 47 (ANF 1): "aliwaandikia ninyi kuhusu yeye mwenyewe, na Kefa, na Apolo, kwa sababu hata wakati huo makundi yalikuwa yamekwisha kuundwa kati yenu." (imetafsiriwa kutoka matini ya Kiingereza ya ANF 1) Ignatio, *Kwa Wafiladelfia* 3: "Kwa maana wote walio wa Mungu na wa Yesu Kristo wako pia pamoja na askofu." (imetafsiriwa kutoka matini ya Kiingereza ya ANF 1) Tertuliano, *Pingamizi dhidi ya Wazushi* 20 (ANF 3): "makanisa, ingawa ni mengi hivyo na makubwa hivyo, ni lile kanisa moja la kwanza tu, (lililoanzishwa) na mitume, ambalo kutoka kwalo yote (yanatokea)." (imetafsiriwa kutoka matini ya Kiingereza ya ANF 3)

37 1 Wakorintho 14:40 (Neno) "Lakini kila kitu kitendeke kwa heshima na kwa utaratibu." 1 Wakorintho 14:33 (Neno) "Kwa maana Mungu si Mungu wa machafuko bali ni Mungu wa amani. Kama ilivyo katika makusanyiko yote ya watakatifu," 1 Wakorintho 12:28 (Neno) "Mungu ameweka katika kanisa, kwanza mitume, pili manabii, tatu walimu, kisha watenda miujiza, pia karama za kuponya, karama za kusaidiana, karama za uongozi, aina mbalimbali za lugha." Matendo 6:1–6 (Neno) "Basi ikawa katika siku hizo, wakati idadi ya wanafunzi ilipokuwa ikiongezeka sana, palitokea manung'uniko kati ya Wayahudi wa Kiyunani, dhidi ya Waebrania kwa sababu wajane wao walisahaulika katika mgawanyo wa chakula wa kila siku. Wale mitume kumi na wawili wakakusanya wanafunzi wote pamoja wakasema, "Haitakuwa vyema sisi kuacha huduma ya neno la Mungu ili kuhudumu mezani. Kwa hiyo ndugu, chagueni watu saba miongoni mwenu, watu wenye sifa njema, waliojawa na Roho Mtakatifu na hekima, ambao tunaweza kuwakabidhi kazi hii, nasi tutatumia muda wetu kuomba na huduma ya neno." Yale

waliyosema yakawapendeza watu wote, nao wakamchagua Stefano (mtu aliyejawa na imani na Roho Mtakatifu) pamoja na Filipo, Prokoro, Nikanori, Timoni, Parmena na Nikolao, mwongofu kutoka Antiokia. Wakawaleta watu hawa mbele ya mitume, nao wakawaombea na kuwawekea mikono juu yao." Tito 1:5 (Neno) "Sababu ya mimi kukuacha huko Krete ni ili uweke utaratibu mambo yale yaliyosalia na kuwaweka wazee wa kanisa katika kila mji, kama nilivyokuagiza." 1 Klementi 40 (ANF 1): "si bila kufikiri au bila utaratibu, bali kwa nyakati na saa zilizowekwa." (imetafsiriwa kutoka matini ya Kiingereza ya ANF 1)

38 Tazama maelezo 26.

39 1 Timotheo 2:4 (Neno) "anayetaka watu wote waokolewe na wafikie kuijua kweli." Yohana 8:32 (Neno) "Ndipo mtaijua kweli nayo kweli itawaweka huru." Yohana 8:36 (Neno) "Hivyo Mwana akiwaweka huru mtakuwa huru kweli kweli." Yohana 14:6 (Neno) "Yesu akawaambia, "Mimi ndimi njia na kweli na uzima. Mtu hawezi kuja kwa Baba isipokuwa kwa kupitia kwangu." Yohana 17:17 (Neno) "Uwatakase kwa ile kweli, neno lako ndilo kweli." 2 Timotheo 2:25 (Neno) "Inampasa kuwaonya kwa upole wale wanaopingana naye, kwa matumaini kwamba Mungu atawajalia kutubu na kuijua kweli," Waebrania 10:26 (Neno) "Kama tukiendelea kutenda dhambi kwa makusudi baada ya kupokea ufahamu wa ile kweli, haibaki tena dhabihu kwa ajili ya dhambi."

Manukuu yote ya Maandiko kwa Kiswahili katika ukurasa huu yamechukuliwa bila mabadiliko yoyote kutoka *Biblica® Toleo Wazi la Neno: Biblia Takatifu™* (Neno). Matini: swh.global.bible. Nukta tatu (...) zinaonyesha sehemu iliyoachwa.
Biblica® Toleo Wazi la Neno: Biblia Takatifu™ Hakimiliki © 1984, 1989, 2009, 2015 na Biblica, Inc. Biblica® Open Kiswahili Contemporary Version™ Copyright © 1984, 1989, 2009, 2015 by Biblica, Inc. "Biblica" ni alama ya biashara iliyosajiliwa katika Ofisi ya Hataza na Alama za Biashara Marekani (United States Patent and Trademark Office) na shirika la Biblica, Inc. Imetumiwa na ruhusa. "Biblica" is a trademark registered in the United States Patent and Trademark Office by Biblica, Inc. Used with permission.
Kazi hii imewezeshwa kupitia idhini ya kundi la the Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License (CC BY-SA). Ili kuona nakala ya idhini hii, angalia kwenye anwani tovuti ya http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0 au uandike barua kwa Creative Commons, PO Box 1866, Mountain View, CA 94042, USA. This work is made available under the Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License (CC BY-SA). To view a copy of this license, visit http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0 or send a letter to Creative Commons, PO Box 1866, Mountain View, CA 94042, USA.